

Mandi Vermilä

Kulttuurituottajan rooli kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa

Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalon tapaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituottaja (AMK)

Kulttuurituotanto

Opinnäytetyö

12.5.2014

Tekijä(t) Otsikko	Mandi Vermilä Kulttuurituottajan rooli kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalon tapaus
Sivumäärä Aika	37 sivua + 3 liitettä 12.5.2014
Tutkinto	Kulttuurituottaja (AMK)
Koulutusohjelma	Kulttuurituotanto
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja(t)	Lehtori Laura-Maija Hero
<p>Tämä opinnäytetyö on tapaustutkimus kulttuurituottajan roolista kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Työn tarkoitus on kartoittaa Annantalon kulttuurituottajien roolia näissä palveluissa ja hankkeissa sekä arvioida Tuottaja 2020 –hankkeen esittämien tulevaisuuden impulssien ja sfäärien vaikutusta tähän rooliin. Tuottaja 2020 esittelee kolme sfääriä tuottajan roolista tulevaisuudessa. Erityisen tarkastelun alla on sfääri fasilitoivasta tuottajasta. Fasilitoiva tuottaja avaa tuotantoprosessin yleisölle, jolloin yleisö ei ole enää yleisö vaan yhteisö, joka toteuttaa tuotannon yhdessä. Annantalon tapauksessa fasilitoiva tuottaja toteuttaisi kouluille suunnatut kulttuuripalvelut yhdessä opettajien, lasten ja nuorten kanssa.</p> <p>Työn viitekehystenä toimii tuottajan roolia, työnkuvaa ja tulevaisuutta avaava kirjallisuus. Teorian tarkoitus on toimia kontekstina Annantalon kulttuurituottajien roolista saaduille tiedoille sekä esitellä kulttuurituotannon kentän tulevaisuuden näkymiä.</p> <p>Tietoa Annantalon kulttuurituottajien roolista kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa on kerätty haastattelemalla kyseisiä tuottajia. Haastateltavat vastasivat kysymyksiin työn haasteista, lasten ja nuorten kulttuurin erityispiirteistä sekä yhteistyöstä koulujen kanssa. Tuottaja 2020 –hankkeen esittämien tulevaisuuden impulssien ja sfäärien vaikutusta Annantalon kulttuurituottajan rooliin arvioitiin aivoriihen avulla. Aivoriiheen osallistui kuusi Metropolian Ammattikorkeakoulun kulttuurituottajaopiskelijaa.</p> <p>Annantalon kulttuurituottajan rooli kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa on yleisorganisaattori, jonka tärkeimpiä työtehtäviä on projektinhallinta ja sisällön suunnittelu. Jos Annantalolla siirryttäisiin tulevaisuudessa fasilitoivaan tuottajamalliin ja tuotantoprosessi avattaisiin lapsille ja nuorille, keskeisimmäksi työtehtäväksi nousisi sisällön suunnittelun ohjaaminen. Sisällön suunnittelu yhdessä lasten ja nuorten kanssa vaatisi tuottajalta myös pedagogista osaamista. Tuottajalla tulisi olla keinoja innostaa ja sitouttaa lapset ja nuoret projektiin.</p>	
Avainsanat	Lastenkulttuuri, nuortenkulttuuri, kouluyhteistyö, fasilitoiva tuottaja

Author(s) Title Number of Pages Date	Mandi Vermilä The Role of Cultural Manager in Culture Education Projects. Case Annantalo. 37 pages + 3 appendices 12th May 2014
Degree	Cultural Manager
Degree Programme	Cultural Management
Specialisation option	
Instructor(s)	Laura-Majja Hero, Senior Lecturer
<p>This thesis is a case study about the role of a cultural producer with respect to school aimed cultural services and projects. The purpose of the thesis is to identify the role of the arts manager in Annantalo's services and projects and find out how the impulses and the spheres of the future impact this role. The Producer 2020 project presents the three spheres of the producer's role in the future. In this thesis, the third role, namely the producer as a facilitator, is under particular scrutiny. The producer as a facilitator opens the production process to the audience. The audience becomes a community, who makes the production together. As for the case of Annantalo, the producer as a facilitator would develop the school aimed cultural services and projects along with teachers, children and teens.</p> <p>The theoretic framework in this thesis is derived from the literature of a producer's role, job description and the future. The theory gives a context for the information concerning the role of Annantalo's cultural producers and presents the future of the cultural production field.</p> <p>The information about the role of the producers at school aimed cultural services and productions have been collected from the Annantalo's producers by interviewing. The interviewees answered the questions about the work challenges, special features of children's and youth culture and co-operation with the schools. The information about the effect of the Producer 2020 project's impulses and spheres of the future were collected in a brainstorming session with six future producers, namely students.</p> <p>The role of the Annantalo's arts manager in school aimed cultural services and projects is that of a general organizer. The most important duties of the manager consist of project management and creating the content of the services and projects. If Annantalo would transfer into an open production model, the key duties of the producer would change. The manager would no longer create the content but instead would guide the children and teens to do so. Also project management would be different when the solution of the project could be anything the participants want it to be. When creating content with children and teens, the arts manager would also need pedagogical skills.</p>	
Keywords	Children's culture, youth culture, co-operation between schools, producer as a facilitator

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kulttuurituottajan ammattiosaaminen ja identiteetti	3
2.1	Kulttuurituottajan rooli	3
2.2	Kulttuurituottajan tulevaisuus	5
2.2.1	Kymmenen impulssia tulevasta	5
2.2.2	Kolme sfääriä tuottajan roolista tulevaisuudessa	8
2.3	Uudet oppimisympäristöt kulttuurituottajan tulevaisuuden työpaikkana	9
3	Annantalon palvelut osana opetusta ja kasvatusta	10
4	Mikä on Annantalon tuottajan rooli tänä päivänä ja tulevaisuudessa?	12
5	Tapaustutkimus ja menetelmät	13
5.1	Tapaustutkimus menetelmänä	13
5.2	Haastattelu ja aivoriihi	14
5.2.1	Haastattelut selvittävät Annantalon kulttuurituottajan roolia	15
5.2.2	Aivoriihi arvioi tulevaisuuden sfäärien vaikutusta Annantalon kulttuurituottajan rooliin	16
6	Kulttuurituottajan rooli kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa	17
6.1	Kulttuurituottajan rooli Annantalolla	17
6.1.1	Yleisorganisaattori	17
6.1.2	Tuottaa palveluita kasvattajille	19
6.1.3	Tuottaa palveluita lapsille ja nuorille	21
6.1.4	Työskentelee opetustyön ja kulttuurityön rajapinnalla	22
6.1.5	Toimii osana taidekenttää	24
6.1.6	Osaaminen on kombinaatio taidekentän ja koulumaailman tuntemusta sekä tuotannollista työtä	25
6.1.7	Annantalon taidekasvatuksen tulevaisuus on räätälöidyissä kokonaisuuksissa	26
6.2	Kulttuurituottajan tulevaisuus Annantalon kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa	27
7	Pohdinta	32
	Lähteet	37

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

Liite 2. Haastattelukysymykset Kaisa Kettuselle

Liite 3. Aivoriihen runko

1 Johdanto

Olen lasten- ja nuortenkulttuurin tuottaja. Viimeisen kolmen vuoden aikana olen saanut työskennellä tuottajana niin lastenkulttuurifestivaaleilla kuin kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa. Tuottajan työn ohella olen ohjannut lukiryhmien näytelmiä. Roolini ohjaajana on ollut jotakin ohjaajan ja opettajan välimaastosta. Se on tuntunut luontevalta. Koulumaailma on siis tullut minulle tutuksi sekä tuottajan että koululle työskentelevän ohjaajan näkökulmasta. Tämä opinnäytetyö tarkastelee kulttuurituottajan roolia kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Uskon, että taiteen ja kulttuurin keinoin voi tehdä hyvää kasvatustyötä. Onko tuottaja kasvattaja, tuottaessaan palveluita kouluille? Mitä taitoja palveluiden tuottaminen vaatii?

Kartoitan opinnäytetyössäni tuottajan roolia kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Pyrin selvittämään, miten Tuottaja 2020 -hankkeen esittämät impulssit tulevasta sekä sfäärit tuottajan roolista tulevaisuudessa vaikuttaisivat toteutuessaan tällä kentällä työskentelevien kulttuurituottajien työhön. Lähestyn tapausta kartoittamalla kouluille suunnattujen kulttuuripalveluiden ja -hankkeiden tuottajien työnkuvaa Annantalolla. Haluan selvittää, mikä Annantalon kulttuurituottajien rooli on tänä päivänä ja mikä se voisi olla tulevaisuudessa.

Vuonna 2016 käyttöön otettava opetussuunnitelman uudistus pyrkii luomaan paremmat edellytykset koulun kasvatustyölle sekä kaikkien oppilaiden mielekkäälle oppimiselle. Tämä tapahtuu muun muassa syventämällä oppimiskäsitystä sekä vahvistamalla edellytyksiä luovaan, yhteisölliseen ja oppilaiden tarpeet huomioon ottavaan oppimiseen monipuolisissa oppimisympäristöissä (OPS16. Opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen tavoitteet 2016 <http://www.oph.fi/2016/tavoitteet>. Luettu 17.4.2014.) Taidetta ja kulttuuria on käytetty oppimisympäristönä jo pitkään. Uskon, että koulut tulevat tekemään tulevaisuudessa yhä enemmän yhteistyötä kulttuuriorganisaatioiden sekä vapaan kentän taidetoimijoiden kanssa. Annantalon tuottajien nykyisten työtehtävien kartoittaminen ja tulevaisuuden analysoiminen tällä kentällä on mielekästä kaikille niille taidetoimijoille, jotka ovat kiinnostuneita yhteistyöstä koulujen kanssa.

Aikomuksenani on selvittää, minkälaista erityisosaamista yleisorganisaattorina toimiva kulttuurituottaja tarvitsee pystyäkseen työskentelemään lasten ja nuorten kulttuurin kentällä, kouluille ja päiväkodeille suunnattujen kulttuuripalvelujen parissa. Pyrin kartoittamaan kohderyhmän tuotantotyöhön tuomia erityispiirteitä, kasvatus-, ja kulttuurityön rajapinnalla liikkumisen haasteita, julkisen toimintasektorin tällä hetkellä tekemää työtä sekä lasten- ja nuorten kulttuurituottajan työtehtäviä. Käytän kulttuurituottajan toimenkuvan analyysissä apuna Tuottajatähteä (Halonen 2007) sekä muuta tuottajakirjallisuutta. Pyrin esittelemään tuottajuutta yleisellä tasolla, pohtimaan lasten- ja nuorten kulttuurin erityispiirteitä ja visioimaan kouluille tarjottavien kulttuuripalvelujen sekä kasvatushankkeiden tuottajan tulevaisuutta.

Opinnäytetyöni pohjautuu kirjallisen materiaalin ohella kahdeksan Annantalon työntekijän haastatteluun sekä Kulttuurituotannon opiskelijoille järjestämäni aivoriiheen. Haastatteluilla pyrin kartoittamaan Annantalon kulttuurituottajan roolia kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Toteutan haastattelut yksilö- ja ryhmähaastatteluina. Aivoriihen tavoitteena on visioida Annantalon kulttuurituottajan roolia tulevaisuudessa.

Tuottaja 2020 -hanke esittää kolme sfääriä tuottajan tulevaisuuden roolista. Sfäärit ovat taiteen tuottaja, osallisuuteen tähtäävä tuottaja sekä tuottaja fasilitoijana (Halonen 2011, 50). Sekä osallistava tuottaja että taiteen tuottaja ovat yleisiä malleja kulttuurinkentällä tänä päivänä. Ne tulevat varmasti olemaan sellaisia myös tulevaisuudessa, mutta juuri niiden tuttuuden vuoksi on kiinnostavampaa sovittaa fasilitoivan tuottajan mallia taidekasvatuskentälle. Tuottaja fasilitoijana avaa luomisprosessin lisäksi koko tuotantoprosessin yleisölle, jolloin yleisö ei ole enää yleisö vaan yhteisö, joka toteuttaa tuotannon yhdessä. Minua kiinnostaa nähdä, kuinka tämä tapa tuottaa soveltuisi kouluille tarjottavien kulttuuripalveluiden ja -hankkeiden tuottamiseen. Minkälaisia palveluita opettajat, lapset ja nuoret tuottaisivat kouluille, jos se saisivat päättää? Fasilitoivan tuottajamallin lisäksi otan tulevaisuusanalyysissä huomioon Tuottaja2020 –hankkeen esittelemät kymmenen impulssia tulevasta.

Kulttuurin tehtävä ei ole ainoastaan tuottaa elämyksiä, vaan sillä on myös kasvatuksellinen ulottuvuus. ”Kulttuurin kokemisen kautta on luontevaa työstää asioita, jotka tietopainotteisessa kouluarjessa jäävät usein vähälle huomiolle, mutta jotka merkittävästi lisäävät hyvinvointia ja edistävät oppimista. Ne syventävät minkä tahansa aineen oppimista, vahvistavat oppilaan itsetuntemusta, tarjoavat uusia in-

nostavia ilmaisukeinoja ja rohkaisevat sosiaaliseen kanssakäymiseen” (Kulttuurin käsikirja opettajille 2011). Minua kiinnostaa, miten taide- ja kulttuurikasvatuksen kenttä eroaa muista taiteen ja kulttuurin kentistä ja miten tulevaisuuden visiot toteutuvat tällä kentällä. Tuottaja2020 –hankkeen esittelemien tulevaisuuden impulssien, fasilitoivan tuottajamallin ja Annantalon tuottajilta saamani tiedon valossa pyrin luomaan tulevaisuuden tuottajamallin kouluille tarjottaviin kulttuuripalveluihin ja -hankkeisiin.

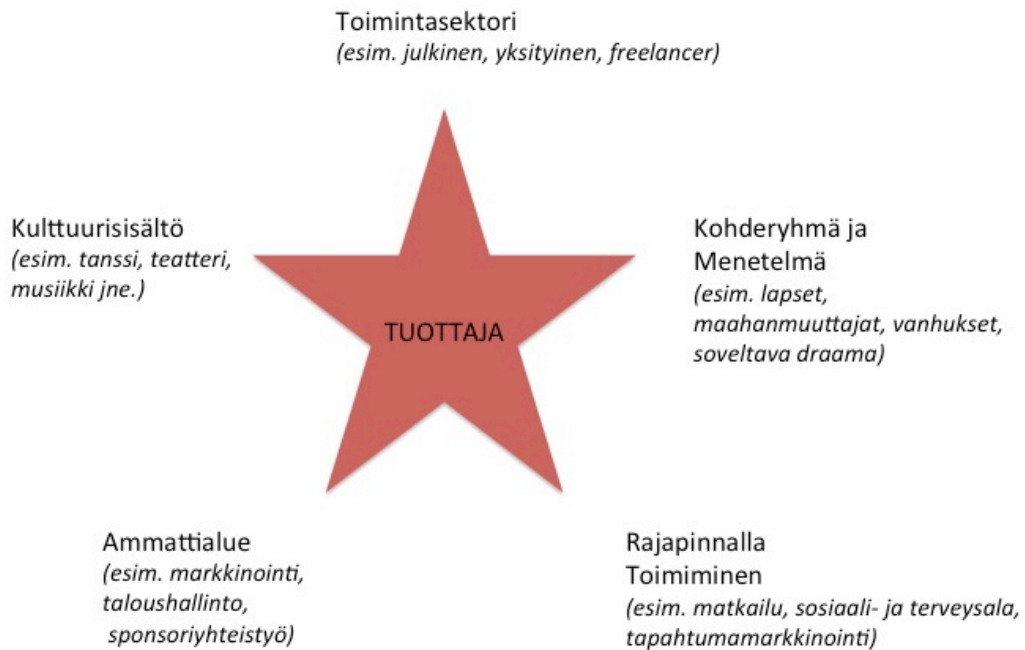
2 Kulttuurituottajan ammattiosaaminen ja identiteetti

Kulttuurituottaja työskentelee tuotannollisissa tehtävissä taide- ja kulttuuriorganisaatioissa, kulttuuritapahtumissa sekä kulttuuri- ja taideprojekteissa (Häyrynen 2009, 9). ”Ammattinimikkeenä tuottaja viittaa heterogeeniseen joukkoon puuhaajia, jotka toimivat luovan toteutuksen ja asiakkaan välimaastossa” (Halonen 2007, 144). Häyrynen määrittelee kirjassa Kulttuurituotanto (2009, 11) tuottajan henkilöksi, jolla on ammatillinen, manageriaalinen ja välineellinen suhde kulttuuriin.

2.1 Kulttuurituottajan rooli

Kulttuurituottajan rooli on monimuotoinen ja monimutkainen. Nimike tuottaja ei vielä kerro henkilön työnkuvasta mitään, sillä työtehtävät vaihtelevat produktiokohtaisesti. Tuottaja toimii usein yleisorganisaattorina. Hän voi oman erityisosaamisensa vuoksi tai tarpeen vaatiessa keskittyä johonkin tiettyyn alueeseen kuten markkinointiin, sponsori- en hankintaan tai taloushallintoon. (Halonen 2007, 144-149.) Tuottajan tehtävä on saattaa luova sisältö markkinoille (Halonen 2011, 15). Tuottajan ydinosaaamisena voi pitää monipuolista projektihallinnollista osaamista, johon liittyy joukko kulttuurisektorille ominaisia osaamisalueita (Halonen & Teye 2011, 6). Näihin osaamisalueisiin kukin tuottaja erikoistuu omien kykyjensä, kiinnostuksensa ja kokemustensa kautta.

Halonen mallintaa tuottajan jakautunutta osaamista tuottajatähden avulla (2007, 146-149). Hän jaottelee tuottajan toimenkuvan kulttuurisisällön, toimintasektorin, kohde-ryhmän ja menetelmän, rajapinnalla toimimisen sekä ammattialueen kautta. Tähdien kaikki sakarat määrittelevät tehtävää tuotannollista työtä ja tuovat siihen uusia ulottuuksia.

Kuvio 1. Tuottajatähti (Halonen 2007, 146-149)

Toimintasektori vaikuttaa tuottajan rooliin esimerkiksi varojen hankinnassa ja hallinnoinnissa. Yksityisellä sektorilla sekä vapaalla kentällä on yleistä, että tuottaja vastaa varainhankinnasta. Julkisella puolella se taas on harvemmin tuottajan tehtävä. Myös ansaintalogiikka ja motiivit tuottaa tapahtumia ja hankkeita ovat erilaisia riippuen toimintasektorista. *Erilaiset kohderyhmät ja menetelmät sekä rajapinnalla toimiminen* vaativat tuottajalta myös muiden alojen erityispiirteiden tuntemusta. Tuottajan tulee aina tuntea kohderyhmänsä ja vahvasti rajatuille kohderyhmille tuottaessa, on niiden tuntemus ensiarvoisen tärkeää. *Ammattialue* ja *kulttuurisisältö* vaikuttavat usein nimikkeeseen, jolla kulttuurituottaja työskentelee. Ne ovat myös asioita, joiden kautta moni kulttuurituottaja identifioi itsensä. Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n teetti jäsenilleen kyselyn, josta kävi ilmi, että tuotannollisissa tehtävissä toimivilla on kymmeniä erilaisia nimikkeitä. Tuottajat identifioituvat työtehtävien lisäksi työkentän kautta (Halonen & Teye 2011, 14-17). Yksittäisen tuottajan työuralla määritelmät ovat kuitenkin usein hetkellisiä ja hän sukkeloi esimerkiksi monen eri toimintasektorin ja toimenkuvan välillä.

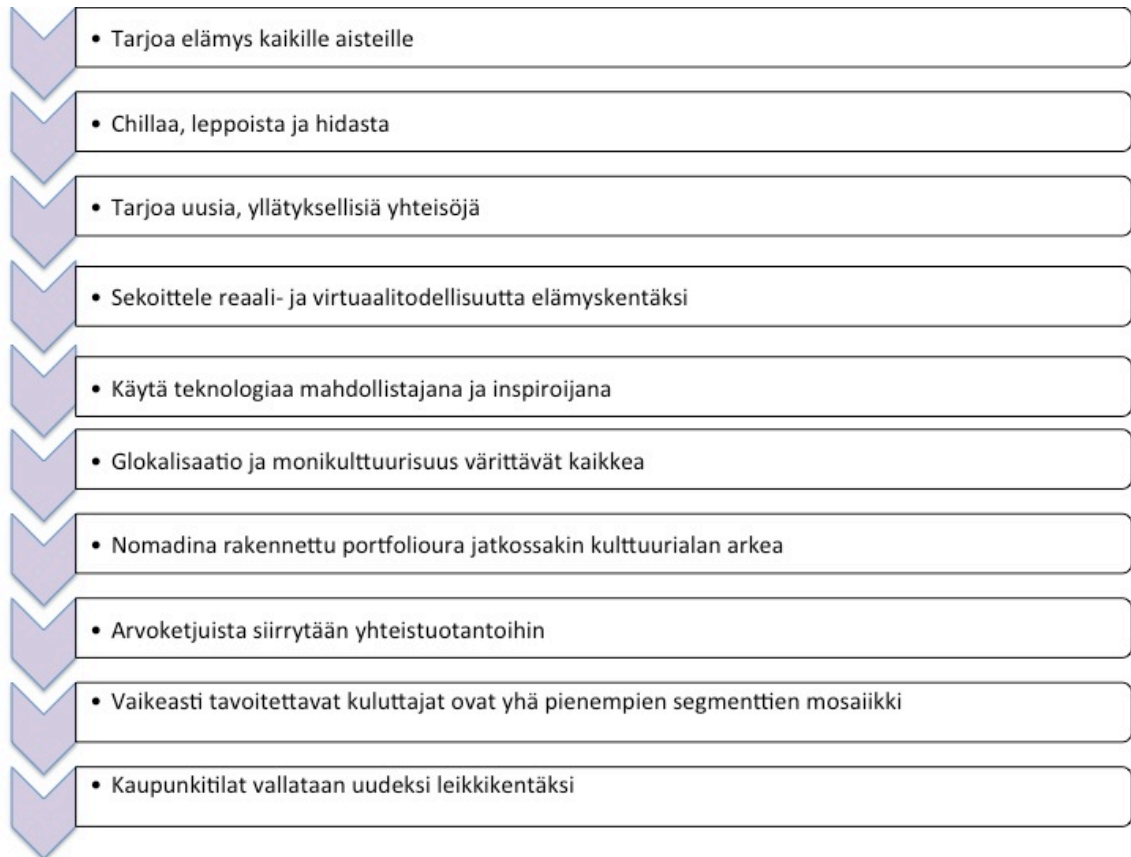
2.2 Kulttuurituottajan tulevaisuus

Kulttuurituotannon alan tulevaisuuteen vaikuttavat samat tekijät kuin muihinkin aloihin (Halonen 2011, 3). Työelämän muuttuminen projektiluontoisemmaksi sekä muutokset esimerkiksi ihmisten kulutustottumuksissa, arvoissa, median käytössä ja yhteisöllisessä ajattelussa vaikuttavat kulttuurialaan siinä missä muihinkin aloihin. Kulttuurikentällä trendit näkyvät usein ensimmäisenä. Taidealoja pidetään esimerkiksi projektiluontoisten pätkätöiden edelläkävijäsektorina (Halonen 2011, 47). Projektiluontoisuutta kulttuurialalla selittää paitsi kausiluontoiset tapahtumat myös toimijoiden kutsumus työhön. ”Taidesektorien toimintaa on usein kuvailtu kutsumukseksi, elämäntavaksi ja suoranaisten luomisen pakon ohjaamaksi työskentelyksi” (Halonen & Teye 2011,). Intohimoinen suhtautuminen työhön sekä yrittäjähenkisyys on nousemassa trendiksi myös perinteisimmillä aloilla. Intohimolla on kuitenkin myös käänttöpuolensa. Se tuo kulttuurikentälle joukon amatöörejä, jotka tekevät töitä ilmaiseksi.

2.2.1 Kymmenen impulssia tulevast

Tuottaja 2020 –hankkeen tulokset perustuvat kartoitukseen, jossa on huomioitu kulttuurituotannon kenttä osana laajempaa kokonaisuutta, ekosysteemiä (Halonen 2011, 9). Hankkeessa on tutkiskeltu sekä kulttuurituottajia että heitä ympäröiviä sidosryhmiä. Tulevaisuuden signaaleja on kerätty useampien alan toimijoiden tekemien havaintojen kautta uutisista, valtiollisista ja kunnallisista päätöksistä, tapahtumatuotantojen sekä sosiaalisen median kehityksestä. Halonen listaa artikkelissa Kulttuuri Katalysoi kymmenen impulssia tulevaisuudesta (Halonen 2011, 7). Osa Halosen listaamista impulsseista on jo tänä päivänä osa arkeamme. Niiden vahvistuminen tai pysyminen sellaisina on kuitenkin vielä epävarmaa. Tulevaisuutta on hankala ennustaa. ”Tehty huomiot eivät ole välttämättä edes keskeisimpiä muuttujia” (Halonen 2011, 80).

Käytän Halosen listaamia tulevaisuuden impulsseja materiaalina Metropolian opiskelijoille järjestämässäni aivoriihessä. Opiskelijat ideoivat aivoriihessä fasilitoivan tuottajamallin (katso luku 2.2.2) mukaisesti tuotettuja kulttuuripalveluja kouluille. Lisäksi heidän tulee ideoissaan ottaa huomioon Halosen listaamat tulevaisuuden impulssit. Minua kiinnostaa nähdä, mihin impulsseista opiskelijat tarttuvat. Mitkä ovat heidän mielestään helpoiten sovellettavissa kouluille suunnattuihin kulttuuripalveluihin ja –hankkeisiin? Mitkä ovat heidän mielestään olennaisimpia impulsseja?

Kuvio 2. Kymmenen impulssia tulevasta (Halonen 2011, 7)

Ensimmäisenä impulssina listassa on elämyksen tarjoaminen kaikille aisteille. ”Elämysyhteiskunnassa arvostetaan yhä enemmän kokemusta. Yksilön kokemustausta on tärkeämpää kuin se, mitä hän omistaa” (Halonen 2011, 10). Elämystuotannossa kaikkia aisteja ruokitaan saman aikaisesti, jolloin syntyy holistisia kokemuksia. Tärkeintä on loppukäyttäjässä syntyvät tunneperäiset kokemukset. (Halonen 2011, 11.)

Toisena tulevaisuuden impulsseista on hidastaminen ja leppoistaminen. Tämä trendi näkyy ilmiöissä kuten slow life ja downshifting. ”Ilmiöt on nähty vastaiskuksi kiireelle, infoähkylle, metelille ja jatkuvalle saatavilla olemiselle” (Halonen 2011, 16). Saman impulssin alle menee kotoilu ja puuhastelu. Ilmiön ytimessä on elämänlaadun parantaminen.

Kolmantena impulssina on uusien yllätyksellisten yhteisöjen luominen. ”Yhteisöllisyys ja yksinäisyys muodostavat vastaparin, jonka molempia laitoja yksilö tarvitsee hyvään elämään” (Halonen 2011, 23). Kulttuuri tarjoaa keinoja yhteisöllisyyteen ja uusien yhteisöjen löytymiseen. Tänä päivänä yhteisöt voivat olla lokaaleja tai globaaleja. ”Virtu-

aaliyhteisöt nousevat yhä keskeisimmiksi sosiaalisuuden foorumeiksi” (Halonen 2011, 23).

Neljäntenä tulevaisuuden impulsseista on virtuaalimaailman ja reaali maailman yhdistäminen. Neljäs impulssi liittyy voimakkaasti edellä mainittuun impulssiin uusien yhteisöjen luomisesta. Sosiaalista mediaa ja reaali maailmaa yhdistelemällä voidaan löytää uusia kohderyhmiä ja tehdä internetin yhteisöistä näkyviä myös oikeassa elämässä.

Teknologian hyödyntäminen mahdollistajana ja inspiroijana on viidentenä tulevaisuuden impulssien listassa. ”Teknologian muutos näyttäytyy kulttuurialalla uudenlaisina mahdollisuuksina ja välineinä luovalle ilmaisulle” (Halonen 2011, 35). Tapahtumatutannoissa tarvitaan usein avuksi tekniikkaa, mutta teknologian kehittyminen ei rajoitu pelkkiin olemassa olevien työkalujen parantamiseen (Halonen 2011, 35). Tulevaisuuden innovaatiot voivat olla mitä tahansa.

Kuudes tulevaisuuden impulssi on globalisaatio ja monikulttuurisuus. ”Globalisaatio viittaa kahteen maailmanlaajuiseen trendiin: lisääntyvään liikkuvuuteen ja maapallon eri osien välisen riippuvuuden kasvuun” (Halonen 2011, 39). Liikkuvuuden seurauksena kulttuurit sekoittuvat. Globalisaatio onkin globalisaation seurauksena syntynyt monikulttuurinen ja paikallinen ilmiö.

Seitsemäntenä impulssina tulevaisuudesta on portfliouran jatkuminen osana kulttuurialan arkea. Muilla aloilla käytävä keskustelu työelämän pirstaloitumisesta on tuttu ilmiö kulttuurialalla. ”Heidän (kulttuurituottajien) työllisyytensä rakentuu eri toimeksiantojen, palkkatyön, apurahojen ja työttömyysjaksojen muodostamasta sekamelskasta” (Halonen 2011, 47).

Kahdeksantena tulevaisuuden impulssina listassa on yhteistuotantoihin siirtyminen. Kuluttajan roolin uskotaan kasvavan tulevaisuudessa kaikessa tuotekehittelyssä. Kuluttajat haluavat yhä enemmän tehdä itse. He haluavat jättää oman jälkensä tuotteisiin ja palveluihin. (Halonen 2011, 59.)

Vaikeasti tavoiteltavat kuluttajat esiteltiin listassa yhdeksäntenä tulevaisuuden impulssina. Kuluttajia on entistä hankalampaa jakaa segmentteihin. Henkilön ikä ei välttämättä kerro hänen kulutustottumuksistaan mitään. Tarjontaa on niin paljon, että yhteiskunta koostuu pikemminkin useista vähemmistöistä kuin muutamista enemmistöistä. Toi-

saalta digitalisoituva toiminta jättää ihmisten käyttäytymisestä yhä enemmän virtuaalisia jälkiä, jotka mahdollistavat käyttäjien spesifin profiloinnin (Halonen 2011, 72)

Viimeisenä impulssina tulevasta on kaupunkitilojen valtaaminen leikkikentiksi. Yhteisissä tiloissa tehdään taidetta ja järjestetään tapahtumia. Tällainen alueen elävöittäminen on nähty alueen kilpailukyvyyn keskeisenä tekijänä (Halonen 2011, 75). Kaupunkitilojen valtaamisessa on paljon samaa kuin yhteistuotantoihin siirtymisessä. Kuluttajat tai asukkaat haluavat vaikuttaa ympäristöönsä tekemällä itse.

2.2.2 Kolme sfääriä tuottajan roolista tulevaisuudessa

Tuottaja 2020 –hanke esittää kolme sfääriä tuottajan roolista tulevaisuudessa. Nämä sfäärit ovat taiteen tuottaja, osallisuuteen tähtäävä tuottaja sekä tuottaja fasilitoijana (Halonen 2011, 50).

Taiteen tuottaja työskentelee osana perinteistä tuotantomallia, jossa taiteilija yksin valmistaa teoksen ja tuottajan tehtäväksi jää teoksen välittäminen yleisölle. ”Kulttuurituotannon traditio nojaa taiteilijan ideoiden saattamiseen yleisölle tuotannollisen prosessin kautta” (Halonen 2011, 50). Yleisö on vain teoksen vastaanottaja. (Halonen 2011, 50.)

Osallisuuteen tähtäävä tuottaja avaa luomisprosessin yleisölle. Yleisö kohtaa taiteilijan ja lopputulos syntyy yhteistyönä. Tuottajan tehtävä on saattaa osapuolet yhteen ja perustella toimintaa rahoittajille taiteellisten arvojen lisäksi muilla tavoin. Osallisuuteen tähtäävä tuottaja tarvitsee työkaluja, joilla löytää osallistuva yleisö ja innostaa heitä ottamaan osaa prosessiin. (Halonen 2011, 50.)

Tuottaja fasilitoijana avaa luomisprosessin lisäksi koko tuotantoprosessin yleisölle, jolloin yleisö ei ole enää yleisö vaan yhteisö, joka toteuttaa tuotannon yhdessä. ”Rajat taiteilijan ja yleisön välissä kaikkoavat jokaisen osallisen halutessa olla samanaikaisesti taiteilija, tuottaja ja kuluttaja. Myös rajat ammattilaisen ja amatöörin välillä hälvenevät” (Halonen 2011, 50). Luominen, tuottaminen ja kuluttaminen sekoittuvat Halosen (2011, 59) mukaan tulevaisuudessa yhä enemmän toisiinsa.

”Kulttuurialalla toimivaa tuottajaa ei voi nähdä yksinomaan taiteilijan työn paketoijana ja kasvottomana yleisön nautittavaksi siirtäjänä, Tuottaja saa uusia rooleja, joiden ytimessä on kuluttajuuden murros. Tulevaisuuden tuottajien ja kuluttajien välille syntyy yhä tiiviimpää yhteistyötä.” (Halonen 2011, 59)

Tarkoitukseni tässä opinnäytetyössä on tarkastella Annantalon kulttuurituottajan roolia nyt ja tulevaisuudessa. Tällä hetkellä tuottajan rooli Annantalolla on jotakin taiteen tuottajan ja osallisuuden tähtäävän tuottajan välimaastosta. Tarkempi kuvaus Annantalon kulttuurituottajan roolista löytyy luvusta 6. Annantalolla on kuitenkin toteutettu myös sellaisia hankkeita, joissa tuottaja on fasilitaattorin roolissa. Esimerkiksi kulttuurisissit (katso luku 3) ovat nuoria, jotka saavat tuottaa Annantalolle itse suunnittelemaan tapahtumia. Tuottaja vain avustaa heitä tuotannossa. Kulttuurisissien toimintaan ollaan oltu tyytyväisiä ja itse näkisin, että fasilitoiva tuottaja sopisi myös kouluille suunnattujen kulttuuripalveluiden ja –hankkeiden tuotantoon. Fasilitoivan tuottajamallin yleistymistä tulevaisuudessa tukee myös Halosen esittämät tulevaisuuden impulssit. Uusien yhteisöjen luominen, yhteistuotantoihin siirtyminen ja kaupunkitilojen valtaaminen siellä asuvien käyttöön kuulostavat yhdessä tuotetuilta projekteilta. Näistä syistä arvioin Annantalon kulttuurituottajan roolia tulevaisuudessa fasilitoivan tuottajamallin kautta.

2.3 Uudet oppimisympäristöt kulttuurituottajan tulevaisuuden työpaikkana

Hyvinvointivaltiossa taiteella on sen itseisarvon lisäksi toinen funktio, joka korostaa taiteen välineellistä arvoa esimerkiksi hyvinvoinnin edistäjänä (Halonen & Teye 2011, 6). Taidetta hyvinvoinnin edistäjänä käyttää muun muassa taide- ja kulttuurikasvatus, yleisötyö ja vanhustyö. ”Taidetta ja kulttuuria on viety paikkoihin, joissa sitä ei perinteisesti ole tarjottu, kuten sairaaloihin, vankiloihin ja laitoksiin. Helsingissä kouluihin viedyillä taideprojekteilla on tarjottu ilmaisukanavia esimerkiksi erityiskoulujen oppilaille” (Sariola 2010, 10). Taiteen hyödyntäminen hyvinvoinnin edistämiseksi on yleistynyt 1990-2000-luvuilla. Yleisötyöstä sekä taidekasvatuksesta on tullut yhä useamman taiteen toimijan lisäpalvelu, jolla taidekokemusta tai erilaisten teemojen käsittelyä syvennetään. ”Yleisötyö voi olla kaikkea opastuksista ja taiteilijatapamisista luentoihin, kursseihin ja työpajoihin” (Sariola 2010, 10). Yleisötyön ja taidekasvatuksen keskiössä työskentelee pedagogin ohella usein tuottaja.

Kouluissa taidekasvatuksesta puhutaan usein taideaineiden yhteydessä. Kuvaamataidon-, ilmaisutaidon- ja musiikintunnit ovat tärkeä osa kouluarkea, mutta taide- ja kulttuurikasvatus on myös muuta. ”Kulttuurikasvatusta voi pitää modernina ilmaisuna sivistykselle. Se on jotain yleistä maailmassa olemisen tietotaitoa, jota ei koulussa oppiaineena opeteta” (Mäenpää 2010, 220). Juuri tällaista tietotaitoa tulevaisuuden koulu haluaa kehittää.

Opetushallitus valmistelee esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman uudistusta, joka korostaa muun muassa uusien oppimisympäristöjen tärkeyttä sekä ilmiöpohjaista oppimista. Uusien oppimisympäristöjen kautta pyritään ottamaan huomioon erilaiset oppijat sekä syventämään oppimiskokemusta. Tulevaisuudessa tarvittava sivistys ja laaja-alainen osaamisen uskotaan syntyvän oppiaineiden välistä yhteistyötä vahvistaen (Opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen tavoitteet 2014 <http://www.oph.fi/2016/tavoitteet>. Luettu 17.4.2014.) Kulttuuri- ja taidekasvatus tarjoavat yleissivistyksen lisäksi erilaisen oppimisympäristön, joka antaa tekemisen ja kokemisen kautta eväitä kaikkiin oppiaineisiin (Lindstedt 2010, 12).

Kouluyhteistyö ei kuitenkaan ole kulttuuritoimijoille itsestäänselvyys tai helppoa. Olen itse kiinnittänyt huomiota siihen kuinka paljon koulun ja muun maailman aikataulut poikkeavat toisistaan. Kouluissa noudatetaan tiettyä lukujärjestystä ja opetussuunnitelmaa eikä siitä voida kovin usein poiketa. Opettaja on linkki kulttuuritoimijan ja esimerkiksi näyttelyyn osallistuvan luokan välillä, mutta hänellä saattaa olla useita muitakin luokkia opetettavanaan. Taide- ja kulttuurikasvatuksen saattamiseksi kouluihin tarvitaan ymmärrystä kummastakin maailmasta sekä organisoijia, jotka kykenevät sukku-loimaan kahden eri kentän välillä. Minusta tarvittava osaaminen on tuottajaosaamista. Julkisen puolen kulttuurituottajat tekevät jo paljon työtä näiden kahden kentän yhteen saattamiseksi (katso tarkemmin luku 3), mutta tulevaisuudessa koulu saattaa olla yhä useamman taiteilijan ja kulttuuriorganisaation aktiivinen yhteistyökumppani.

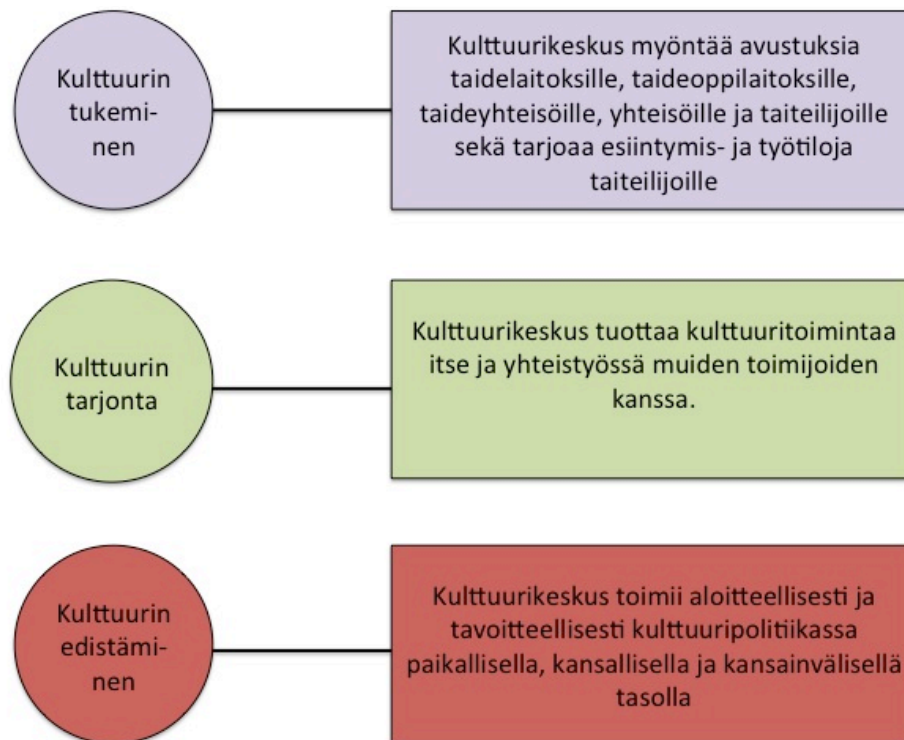
3 Annantalon palvelut osana opetusta ja kasvatusta

Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo valikoitui opinnäytetyöni kohteeksi, koska siellä tehtävä yhteistyö koulujen ja päiväkotien kanssa on erittäin kattavaa ja talon tuottajien työnkuvat monipuolisia. Annantalolla työskentelee tällä hetkellä kahdeksan kulttuurituottajaa, joista kaikki tuottavat suorasti tai epäsuorasti kulttuuripalveluja kouluille tai päiväkodeille. Tuottajien lisäksi tuotannollista työtä tekee kurssisuunnittelija.

Annantalo on osa Helsingin kulttuurikeskusta, joka vastaa Helsingin kaupungin kulttuurista. Kulttuurikeskus järjestää vuosittain noin 14 000 tuntia taideopetusta ja yli 2 000 kulttuuri- ja taidetilaisuutta Kaupungin kulttuurikeskukselle antama tehtävä on tuoda monimuotoista kulttuuritarjontaa kaikkien helsinkiläisten saataville. Kulttuurikeskuksen

toimintaa ohjaa kulttuuri- ja kirjastolautakunta, jonka jäsenet asettaa kaupunginvaltuusto. (Tanssia, tarinoita, taidetta, tietoa

<http://www.hel.fi/hki/Helsinki/fi/Palvelut/Kulttuuri+ja+kirjastot>. Luettu 17.4.2014.)

Kuvio 3. Helsingin kulttuurikeskuksen toimintamuodot

Yllä olevasta kuviosta on nähtävissä Helsingin kulttuurikeskuksen kolme toimintamuotoa. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen Helsingin kulttuurikeskuksen toimintaa kulttuurin tarjoajana ja erityisesti lasten ja nuorten kulttuurin tarjoajana opetuksen tueksi. Annantalo on erityisasemassa kouluille suunnattujen kulttuuripalveluiden ja -hankkeiden tuottajana, sillä koko talon toiminta on suunnattu lapsille ja nuorille. Annantalon lisäksi lapsille ja nuorille toimintaa tarjoavat Caisa, Kanneltalo, Malmitalo, Stoa ja Vuotalo. Lisäksi ruotsinkielisille lapsille ja nuorille on tarjolla taidekasvatusta, joka ei ole minkään toimipisteen alaisuudessa. (Hel.fi Viraston esittely

<http://www.hel.fi/hki/Kulke/fi/Viraston+esittely>. Luettu 17.4.2014.)

Annantalon kouluille suunnattua taide- ja kulttuurikasvatusta ovat ala-asteluokille suunnattu 5x2-taideopetus sekä yläaste- ja lukioluokille suunnatut kulttuurikurssit. 5x2-taidekurssit ovat viiden viikon mittaisia kokonaisuuksia, joissa oppilaat pääsevät kokei-

lemaan joka viikko kahden tunnin ajan erilaisia taidemuotoja. Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä luokan opettajan ja Annantalon taideopettajien kanssa. Koulujen tavoittamisen ja kurssin aikataulutuksen hoitaa kulttuurituottaja. Kulttuurikurssit rakennetaan taidelajien sijaan tietyn teeman ympärille. Teema voi olla esimerkiksi sukupuolisuus, ihmisyyden, rakkaus, pelot, valta tai urheilu. Aihetta käsitellään monipuolisesti eri taiteen keinoin sekä työpajoilla ja luennoilla täydentäen. Kulttuurikurssit kestävät yhden lukukauden ajan. Poikkeuksena on erityisesti lukioille tarjotut lyhytkurssit, jotka sijoittuvat yhdelle jaksolle. Kulttuurikurssin rakenteen sekä vierailukohteet suunnittelee kulttuurikurssitiimi, joka koostuu Annantalon, Stoan, Kanneltalon ja Malmitalon kulttuurituottajista sekä ruotsinkielisen kulttuurikurssin tuottajasta. (Hel.fi Taidekasvatus <http://www.hel.fi/hki/Kulke/fi/Taidekasvatus>. Luettu 17.4.2014.)

Toistuvien kulttuurikurssien ja 5x2-taideopetuksen lisäksi koulujen kanssa tehdään yhdessä taidekasvatushankkeita ja opettajille järjestetään koulutusta. Lisäksi Annantalossa järjestetään lukuisia toiminnallisia näyttelyitä ja esityksiä vuosittain. Lasten kirjakahvila toimii myös Annantalon tiloissa. Kirjakahvila on sekoitus kirjaston lastenosastoa ja kahvilaa. Annantalon kulttuurituottajat ovat mukana useissa lasten ja nuorten kulttuuria edistävissä hankkeissa ja myös nuorten tapahtumatuotantoryhmä Kulttuurisissit toimii Annantalolta käsin.

Suoraan kouluille tarjottujen sisältöjen lisäksi Annantalo on mukana koulujen ja päiväkotien taidekasvatustyössä erilaisten näyttelyiden, esitysten ja tapahtumien kautta. Näitä voi etsiä Kultus.fi-sivuston kautta esimerkiksi ryhmän ikäluokan tai taidelajin perusteella. Sivuston sisällöstä osa on suunnattu erityisesti päiväkotien ja kouluryhmille taidekasvatustyöhön ja tapahtumia on Helsingin lisäksi Espoosta, Vantaalta ja Kauniiaisista. Monien näyttelyiden ja esitysten ohien on mahdollista saada työpaja, jossa teemaa syvennetään entisestään. (Kultus.fi Mikä on Kultus? http://www.kultus.fi/suomi/_pohja.php?lang=fi&page=kultus. Luettu 17.4.2014)

4 Mikä on Annantalon tuottajan rooli tänä päivänä ja tulevaisuudessa?

Tämän opinnäytetyön pyrkimys on selvittää, miten Tuottaja 2020 -hankkeen impulssit tulevasta sekä sfäärit tuottajan roolista tulevaisuudessa vaikuttaisivat toteutuessaan Helsingin Kulttuurikeskuksen Annantalon kulttuurituottajan rooliin kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa sekä -hankkeissa. Näiden palvelujen tuottajalta vaadittavan

ammattitaidon nykytilaa kartoitetaan Helsingin Kulttuurikeskuksen Annantalon lasten- ja nuorten kulttuurin tuottajien haastatteluilla. Kentän tulevaisuuden näkymiä pohditaan kulttuurituottajaopiskelijoille järjestetyssä työpajassa. Opinnäytetyöni pyrkii vastaamaan kahteen kysymykseen. Mikä on kulttuurituottajan rooli Annantalon kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa tänä päivänä? Miten Tuottaja 2020 –hankkeen esittämät impulssit tulevasta sekä sfäärit tuottajan roolista tulevaisuudessa vaikuttavat kyseiseen rooliin? Tavoitteenani on avata Annantalon toimintaa koulujen kanssa tulevaisuuden tekijöille sekä tarjota tulevaisuuden visioita kentän nykyisille toimijoille.

5 Tapaustutkimus ja menetelmät

Toteutin opinnäytetyöni tapaustutkimuksena, jonka tapauksena on tuottajan rooli nyt ja tulevaisuudessa Lasten ja nuorten taidetalo Annantalon kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Tapaustutkimuksella on tarkoitus sekä kartoittaa nykytilaa että luoda jotakin uutta kuten kehitysideoita tai malli (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 52). Tämä sopi tarkoituksiini kokeilla tulevaisuuden impulsseja ja tuottajan tulevaisuuden sfäärejä taidekasvatuksen kentälle. Uskon kokeilusta syntyvän uutta tietoa.

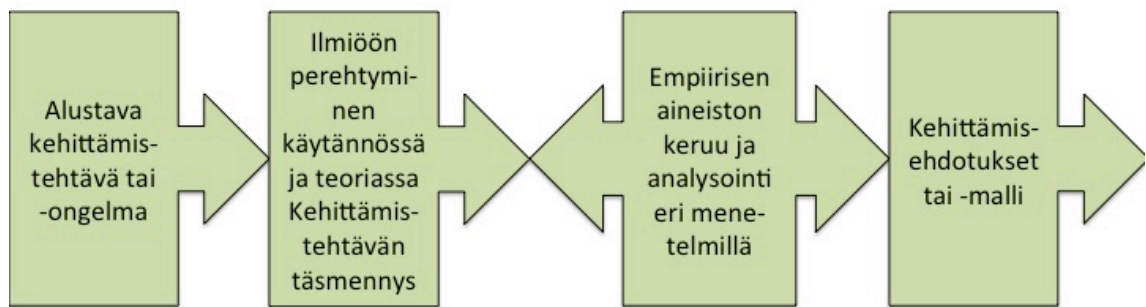
5.1 Tapaustutkimus menetelmänä

Tapaustutkimuksen tavoite on tuottaa mahdollisimman syvällistä tietoa tutkittavasta tapauksesta (Ojasalo ym. 2009, 52). Tapaustutkimus ei kuitenkaan ole vain kartoitus tapauksesta, vaan sille on ominaista selvittää jotakin, mikä ei ole entuudestaan tiedossa (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 10). Tapaustutkimus on laadullinen tutkimus, jonka tuloksena voi olla kehitysehdotuksia tai -ideoita. ”Tapaustutkimuksen avulla on mahdollista ymmärtää yritystä tai muuta kehittämisen kohdetta kokonaisvaltaisesti hyvinkin realistisessa ympäristössä” (Ojasalo ym. 2009, 52). Kokonaisen yrityksen lisäksi tapaustutkimuksen kohde voi olla yrityksen osa, tuote, palvelu, toiminta tai prosessi. (Ojasalo ym. 2009, 52.)

Tapaustutkimuksessa on olennaista pystyä erottamaan tutkimuksen tapaus ja kohde toisistaan (Laine ym. 2007, 10). Ojasalo ym. eivät tee erottelua kirjassaan Kehittämistyön menetelmät (2009), mutta tässä opinnäytetyössä ero on hyvä ymmärtää. Tutkimuksen kohde on Annantalon palvelut osana opetusta ja kasvatusta, mutta varsinaisena tapauksena työssä on kulttuurituottajan rooli ja roolin muutos näissä palveluissa.

Tuottajan roolia nyt ja tulevaisuudessa esitellään teorialuvussa ja syvennetään aineistonkeruuvaiheessa haastatteluilla ja työpajalla. Tapaustutkimuksen kohde esitellään luvussa 3.

Kehittämistyö perustuu tutkimusta varten kerätyn aineiston ohella aina teorioihin, metodeihin tai aiempiin tutkimuksiin. Aiemmin tuotetuista aineistoista työhön otetaan mukaan sen kannalta olennaiset asiat (Ojasalo ym. 2009, 54). Usein tapaustutkimuksessa lähdetään kuitenkin liikkeelle analysoitavasta tai tutkittavasta tapauksesta (Ojasalo ym. 2009, 54). Tutkijalla on yleensä aiempaa tietämystä tapauksesta ja alustava kehittämis-tehtävä tai -ongelma syntyy tästä tiedosta (Laine ym. 2007, 26). ”Ongelman selvittämiseksi aletaan kehittää täsmennyksiä tutkimuskysymyksiä, jotka johdattavat erilaisten empiiristen aineistojen pariin” (Laine ym. 2007, 26). Empiirisen aineiston keruun ja analysoinnin sekä aiemman tiedon vertailusta syntyy tutkimuksen kehittämis ehdotukset tai malli (katso kuvio 4).

Kuvio 4. Tapaustutkimuksen vaiheet (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 54)

5.2 Haastattelu ja aivoriihi

Päädyin käyttämään opinnäytetyöni aineistonkeruumenetelminä haastattelua ja aivoriihtä. Haastatteluilla pyrin saamaan syväluotaavaa tietoa Annantalon kulttuurituottajien roolista kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Tapaustutkimuksen kartoittaessa tietyn ammattiryhmän roolia on tämän ammattiryhmän edustajilla asiasta arvokasta, omakohtaista tietoa. Koska pyrin opinnäytetyölläni arvioimaan tulevaisuuden skenaarioiden vaikutusta alaan, on luova ongelman ratkaisu mielestäni hyvä tapa lähestyä problemaa. Aivoriihi on minulle tuttu menetelmä, jonka osaan toteuttaa hyvin.

5.2.1 Haastattelut selvittävät Annantalon kulttuurituottajan roolia

Haastattelu on keskustelu, jolla on ennalta päätetty tarkoitus (Hirsjärvi & Hurme 1991, 25). Haastattelu on aina vuorovaikutusta ja se vaatii osallistujien välistä luottamusta. Haastattelija toimii haastattelutilanteessa tiedon kerääjänä ja haastateltava tiedon antajana. Tiedonkeruumenetelmänä haastattelu on yleinen ja haastattelumenetelmiä on useita. Menetelmien keskeisin ero on se kuinka strukturoituja ne ovat. Tiukasti muotoillut kysymykset, joista haastattelija ei voi poiketa tekevät haastattelusta hyvin pitkälle strukturoidun kun taas ennakkoon suunnitellut kysymykset, joista haastattelija voi kuitenkin poiketa luovat puolistrukturoidun haastattelun. (Ojasalo ym. 2009, 95-97.)

Haastattelin opinnäytetyötäni varten kahdeksaa Helsingin Kulttuurikeskuksen työntekijää. Heistä kuusi työskentelee kulttuurituottajina, yksi kurssisuunnittelijana ja yksi Annantalon johtajana. Haastattelemistani kulttuurituottajista kaksi oli koulutukseltaan kulttuurituottajia ja kaksi humanistisen tieteiden kandidaatteja. Yksi haastateltavista oli taiteen maisteri, yksi kasvatustieteen maisteri ja yksi humanististen tieteiden maisteri.

Kaikki haastateltavat työskentelevät lasten- tai nuortenkulttuurin parissa ja ovat tuottaneet kulttuuripalveluita ja -hankkeita kouluille suoraan tai epäsuorasti. Toteutin haastatteluista kaksi fokusryhmämenetelmällä ja kaksi puolistrukturoituna yksilohaastatteluna.

Käyttämäni fokusryhmämenetelmän etu on se, että ryhmän dynamiikka vie käsiteltäviä asioita uusille tasoille (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 97). Haastatellessani Kulttuurikeskuksen työntekijöitä esimerkiksi työn haasteista oli ryhmällä ehdottomasti eteenpäin vievä vaikutus. Fokusryhmämenetelmässä ryhmälle asetetaan tavoitteet, joilla määritellään mitä tietoa halutaan saada. Sen jälkeen määritellään henkilöt, joilta haluttua tietoa voisi saada (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 97). Fokusryhmähaastattelun kulkua voi ohjata teemoittelemalla haastattelussa käsiteltävät aiheet ja käyttämällä keskustelun tukena esimerkiksi teemalista. Minä valmistelin fokusryhmähaastattelulle epätyypillisesti valmiit kysymykset haastattelua varten. En kuitenkaan näyttänyt kysymyksiä haastateltaville. Jätin osan kysymyksistä kysymättä ja kysyin joitain sellaisia kysymyksiä, joita en ollut suunnitellut kysyväni. Tästä syystä teettämäni fokusryhmähaastattelua voi pitää puolistrukturoituna haastatteluna. Myös tekemäni yksilohaastattelut olivat puolistrukturoituja.

Kartoitin kulttuurituottajan roolia Annantalolla, esittämällä tällä hetkellä tuotannollista työtä talossa tekeville kysymyksiä neljästä eri aihealueesta. Ensimmäinen aihealue käsitteli haastateltavien omaa taustaa. Kysyin haastateltavien työnkuvasta Annantalolla, koulutustaustasta sekä työkokemuksesta (katso yllä oleva Taulukko 1). Toinen aihealue käsitteli työn haasteita, kolmas lasten- ja nuortenkulttuurin erityispiirteitä ja neljäs yhteistyötä kasvattajien kanssa. Annantalon johtajalle esitetyt kysymykset koskivat Annantalon henkilökunnan osaamista sekä Annantalon tulevaisuutta ja uuden opetus suunnitelman vaikutusta siihen. Koska Annantalon johtajalle esittämäni kysymykset poikkesivat tuottajille esittämistäni kysymyksistä, esittelen ne erillisenä kokonaisuutena luvun 6.1. lopussa.

5.2.2 Aivoriihi arvioi tulevaisuuden sfäärien vaikutusta Annantalon kulttuurituottajan rooliin

Toteutin aivoriihen Metropolian Ammattikorkeakoulun opiskelijoille huhtikuun viimeisellä viikolla. Aivoriiheen osallistui kulttuurituottajaopiskelijat Taneli Kainulainen, Anni Widing, Anni Sarasti, Henna Hietala, Ulla Niemi-Pynttari ja Jouni Virtanen. Opiskelijoiden käyttö informanteina oli mielestäni perusteltua, koska työpajan tavoitteena oli visioida tulevaisuutta. Alan opiskelijat eli tulevaisuuden tuottajat ovat siihen sopivia henkilöitä. Opiskelijat toivat aivoriiheen tuoreen näkökulman. Aivoriihen tarkoituksena oli arvioida Tuottaja 2020 –hankkeen esittämien tulevaisuuden sfäärien vaikutusta Annantalon kulttuurituottajan rooliin kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa.

Esittelin opiskelijoille Annantalon kouluille suunnattuja kulttuuripalveluita sekä -hankkeita. Kerroin tuottajien roolista näissä tuotannoissa tänä päivänä. Lisäksi esittelin aivoriiheen osallistuneille Tuottaja 2020 –hankkeen esittämiä tulevaisuuden skenaarioita. Erityisen tarkkailun alla olivat kymmenen impulssia tulevasta sekä fasilitoiva tuottajamalli. Näiden tiivistetyssä muodossa annettujen tietojen pohjalta työpajaan osallistuneiden tuli ensin arvioida tuottaja fasilitoijana tuottajamallin vaikutusta Annantalon toimintaan. Tämän jälkeen heidän tuli viidessä minuutissa ideoida itsenäisesti niin monta taidekasvatushankeidea Annantalolle kuin mahdollista. Ideoissa tuli ottaa huomioon kymmenen impulssia tulevasta ja hankkeet tuli voida toteuttaa fasilitoivalla tuottajamallilla.

Aivoriihi on yleinen luovan ongelmanratkaisun menetelmä. Luovilla menetelmillä voidaan pyrkiä tuottamaan esimerkiksi uusia näkökulmia, ideoita tai ratkaisuja. Aivoriihes-

sä tärkeintä on, että ideointi ja ideoiden arviointi pidetään selkeästi erillään. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 145.) ”Arviointi tyrehdyttää ideoinnin, ja liian varhain aloitettu arviointi vähentää osallisten halua tuottaa uusia näkökulmia.” (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 145).

6 Kulttuurituottajan rooli kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa

Tässä luvussa kerron tuloksista, jotka sain haastatteluiden ja aivoriihen avulla. Tulokset esittelevät kulttuurituottajan roolia kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa Annantalolla sekä Tuottaja2020 –hankkeen tulevaisuuden skenaarioiden mahdollisia vaikutuksista tähän rooliin.

6.1 Kulttuurituottajan rooli Annantalolla

Haastateltavista kaksi työskenteli haastatteluhetkellä jonkin hankkeen parissa, kaksi tuotti näyttelyä, kaksi kulttuurikursseja, yksi 5x2-taideopetusta, yksi nuorten kulttuurisissien toimintaa ja yksi työskenteli teatterikasvatuksen ja Bravo-festivaalin parissa. Neljä haastateltavista mainitsi useamman kuin yhden vastualueen ja käynnissä olevan projektin. Vain kaksi tuottajista työskenteli selkeästi yhden kulttuurisissillön kanssa.

6.1.1 Yleisorganisaattori

Annantalolla tuottaja on yleisorganisaattori, erilaisten tahojen yhteen saattaja, hankkeiden toimeenpanija ja sisällön suunnittelija. Kaikkien haastateltujen merkittävimminä työtehtävinä korostui projektinhallinta ja sisältöjen suunnittelu. Tarvittavista projektinhallinnollisista taidoista mainittiin aikataulutus, yleinen organisointi ja sisäinen tiedottaminen. Tiina Susiluoto (Haastattelu 12.3.2014) ja Liisa Paatsalo (Haastattelu 20.3.2014) mainitsivat lisäksi kaaosten ennakkoinnin olennaisena taitona kulttuurituottajan työssä. Tuottajan tehtävä on Susiluodon mukaan olla myös se, joka muistuttaa muita mahdollisista kaaoksista (Haastattelu 12.3.2014).

Tuottaja on sellainen, joka toisaalta itse on aktiivinen ja kiinnostuu asioista, mutta tuottaja on myös se jolle lykätään kaikenlaisia hommia. Hoida sinä tämä kun sinä

olet tuottaja ja sinä tiedät tästä jotakin. (Haastattelu, Katariina Metsälampi 12.3.2014)

Itse asiassa kulttuurikurssit on tosi paljon koordinoitua myöskin ja se on sellanen iso paletti, jossa kasataan lankoja yhteen. (Haastattelu, Jaana Kokkonen 13.3.2014)

Mulla ehkä suurimmat haasteet liittyy jotenkin erilaisten tahojen yhteen saattamiseen. Erilaisten aikataulujen ja erilaisten toiveiden. (Haastattelu, Eeva Mussari 13.3.2014)

Haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, etteivät lapset ja nuoret kohderyhmänä vaikuta merkittävästi tehtävään tuotannolliseen työhön. Kohderyhmänä lapsilla ja nuorilla on omat erityispiirteensä, mutta tuotannolliseen työhön ne eivät vaikuta merkittävästi. Paljon sekä lapsille, että aikuisille tuottanut Katariina Metsälampi totesi haastattelussa (Haastattelu, 12.3.2014), ettei perustuottamisessa ole eroa.

Projektinhallinnan ohella sisältöjen suunnittelu on merkittävässä osassa Annantalon tuottajien työtä. Hyvän sisällön eteen halutaan nähdä vaivaa. Laadukkaan sisällön tuottamisen ehtoina nähtiin oikeiden tekijöiden, esitysten ja puhujien löytäminen. Toisinaan aikaresurssit tulevat kuitenkin vastaan ja Tiina Susiluoto harmittelikin haastattelussa sitä, ettei esimerkiksi kulttuurikurssien puhujiin ja esityksiin ehdi aina tutustua etukäteen. Myös Katariina Metsälampi näki, ettei sisältöjä ole aikaa miettiä niin syvällisesti kuin itse haluaisi (Haastattelu, 12.3.2014).

Tällä hetkellä tuntuu siltä, että isoin haaste on se, että sisältöihin ja ihmisten kanssa keskustelemiseen ja sitä kautta yhteisten tavoitteiden ja päämäärien löytämiseen on liian vähän aikaa. Meillä on paljon yhteistyökumppaneita, paljon prosesseja ja projekteja yhtä aikaa käynnissä ja jokainen niistä vaatisi paneutumista. Sekä siihen, että kenen kanssa tekee yhteistyötä ja heidän siihen todellisuuteensa että sitten niihin sisältöihin. Että mitä tarjotaan. Mutta millään ei ole niin paljon aikaa kun itse haluaisi. (Haastattelu, Tiina Susiluoto 12.3.2014)

Mä oon nyt valikoimassa näyttelyssä mahdollisesti esitettäviä lyhytelokuvia ja siinä jotenkin tulee sellanen ikään kuin mikä on se arvomaailma, jonka haluaa välittää. Ja sitten kun niiden pitää olla sallittuja lapsille. Haluais että ne ois laadukkaita ja hyviä. Mistä löytää sellasia leffoja, jotka on oikeesti niinku... Joita haluaa pyörittää luopilla viis kuukautta tuolla näyttelyssä (Haastattelu, Laura Palosaari 12.3.2014)

Mä nautin siitä, että meillä on nää kansainväliset (yhteistyökumppanit), joiden kanssa voidaan puhua sisältöjä ja ei tarvitse puhua mistään käytännön hankaluuksista. (Haastattelu, Katariina Metsälampi 12.3.2014)

Laura Palosaari mainitsi haastattelussa pohtivansa arvoja, joita sisällölliset valinnat välittävät. Myös Tiina Susiluodon mielestä sillä on iso merkitys, tarjoaako kaupallista

ohjelmistoa vai omien arvojensa mukaista sisältöä. Katariina Metsälampi otti esille, että sisällöllisiä valintoja voi tehdä monesta eri lähtökohdasta. Esitys voidaan valita ohjelmistoon koska se on taiteellisesti laadukas. Toinen syy valintaan voi olla, että sen aihe on ajankohtainen tai muuten sellainen, että se halutaan nostaa esille. (Haastattelu 12.3.2014.)

Sisällön suunnittelulla nähtiin olevan merkitystä myös lasten ja nuorten innostamisen kannalta. Ia Pellinen pohti haastattelussa, minkälaiset sisällöt saisi nuoret osallistumaan omaehtoisemmin. Pellisen mukaan saman kysymyksen kanssa painii myös Nuorisosiainkeskus. (Haastattelu, 12.3.2014.)

Miten niitä nuoria pystyy innostamaan omaehtoiseen, omannäköiseen tekemiseen? Se on ihan helvetin vaikeeta. (Haastattelu, Ia Pellinen 12.3.2014)

Jaana Kokkonen korosti haastattelussa, että sisältöjen sitominen kokonaisuuteen on tärkeää. Sisällöllinen suunnittelu kattaa myös sisällön järjestämisen. Esimerkiksi kurssikokonaisuutta suunniteltaessa on tärkeää, etteivät tapahtumat tunnu irrallisilta kokonaisuudesta. (Haastattelu, 13.3.2014.)

6.1.2 Tuottaa palveluita kasvattajille

Kaikkien haastattelemieni tuottajien työn kohderyhmänä on lapset tai nuoret. Tavoiteltavan kohderyhmän ja tuottajan välissä on kuitenkin muita kohderyhmiä. Nämä kohderyhmät ovat opettajat, varhaiskasvattajat ja vanhemmat. Kaikille kohderyhmille täytyy pystyä luomaan kiinnostavaa sisältöä, sillä lapset ja nuoret päätyvät kulttuurin ja taiteen pariin usein välikäden kautta (Haastattelu, 12.3.2014, 13.3.2014 ja 20.3.2014)

Se on tärkeää ymmärtää opettajia sillä opettajat on niitä saattajia, joita meidän pitäis myös motivoida. Minkälaisia tekstejä, minkälaisia sisältöjä me tehdään. Jotta me päästään siihen meidän kohderyhmään niin siinä on se yks porras vielä. (Haastattelu, Tiina Susiluoto 12.3.2014)

Eeva Mussari korosti haastattelussa vanhempien roolia lasten kuljettajina. Jos lapsi tarvitsee kyydin päästäkseen kulttuurin pariin, on otettava huomioon myös vanhempien aikataulut. Lapsiperheen arki ja lapsien perustarpeet on Mussarin mukaan hyvä tuntea ja ottaa huomioon palveluita suunniteltaessa (Haastattelu, 13.3.2014.) Lasten ja nuorten pääsy kulttuurin pariin voi olla kyydistä kiinni myös kouluilla. Lukuvuosibudjetin bussilippurahat vaikuttavat siihen, pääsevätkö ryhmät katsomaan edes ilmaista esitystä (Haastattelu, 20.3.2014)

Jos tuotetaan jotakin sen ikäisille lapsille, jotka ehdottomasti tarvitsevat paikalle jonkun, joka kuljettaa heidät niin siitä tulee toinen kohderyhmä sille tapahtumalle. Ja sen voi miettiä ottaako sen huomioon vai eikö sitä ota huomioon. Täällä sen tapahtuman ajan on ehkä odottavia vanhempia ja isovanhempia, joille vois myös keksiä jotain siihen. (Haastattelu, Eeva Mussari 13.3.2014)

Rehtorin rooli on ihan käsittämättömän iso siellä koulussa. Mä en ees ymmärtänyt, että se voi olla niin iso. Hän voi päättää, että onko mitään bussilippurahoja ja onko taidekasvatuksella arvoa. (Haastattelu, Ila Pellinen 12.3.2014)

Opetussuunnitelman ja opettajien tarpeiden tunteminen on tärkeää kouluille palveluita tuottaessa. Jaana Kokkonen mainitsi haastattelussa, opettajien odottavan tukea omaan kasvatustyöhönsä ja sitä, että koulussa käsiteltäviin aihealueisiin päästäisiin Annantalon kulttuurikurssien kautta uppoamaan syvemmälle. (Haastattelu, 13.3.2014) Toisaalta Kokkonen kertoi haastattelussa, että monet opettajat käyttävät kulttuurikursseja ryhmäytykseen. Silloin tuottajan tulisi miettiä sekä kulttuurisisältöä että hyvän tunnelman ja ryhmähengen luomista.

Olennaista on ymmärtää, miten opettajat, kasvattajat, ajattelee. Ne jotka on näiden lasten ja nuorten kanssa joka päivä. Lastenkulttuurintuottaja harvemmin joka päivä tapaa sitä kohderyhmäänsä. (Haastattelu, Tiina Susiluoto 12.3.2014)

Opetussuunnitelma ja kouluarki on hyvin etäinen tästä meidän arjesta. Ja välillä tuntuu siltä, että pitäis olla enemmän kartalla niistä kun tuottaa sinne sisältöjä (Haastattelu, Ila Pellinen 12.3.2014)

Haastateltavat olivat kaikki yhtä mieltä siitä, että kasvattajat odottavat Annantalolta laadukasta ja hyvää taidekasvatusta. Tiina Susiluoto epäili myös, että Annantalon taidekasvatusta pidetään lempeänä ja turvallisena (Haastattelu, 12.3.2014). Odotukset perustuvat haastateltavien mukaan usein kokemuksiin Annantalon palveluista (Haastattelu, 13.3.2014).

He (opettajat) odottavat saavansa virkistystä koulutyöhön ja uusia ideoita Annantalolta. (Haastattelu, Eeva Mussari, 13.3.2014)

Monet opettajat käyttävät Annantalon palveluita vuosittain. He tietävät, että luokan saaminen kurssille vaatii myös heiltä paljon työtä. Useimmat näkevät sen vaivan arvoiseksi (Haastattelu, 13.3.2014). Annantalon tehtävä on kuitenkin tavoittaa kaikki lapset ja nuoret koulu yhteistyön kautta. Ila Pellinen kertoi, että eri opettajat näkevät kouluille suunnatut kulttuuripalvelut hyvin eri tavoin. Osa opettajista kokee, että ilmiöpohjainen oppiminen ja kulttuurityö on tapa oppia. Toiset näkevät sen puuhasteluna. Pellinen koki

sen, ettei kaikkia voi miellyttää olevan tavallaan vapauttavaa. Hän piti silti tärkeänä jatkaa työtä uusien opettajien ja koulujen saavuttamiseksi. (Haastattelu, 12.3.2014.)

Jossain vaiheessa meidän täytyy päästä siitä syyllisyydestä, että miksi kaikki ei osallistu, miksi nuo eivät tule. (Haastattelu, la Pellinen 12.3.2014)

Opettajien kanssa tehtävä yhteistyö sujui haastateltavien mielestä pääasiallisesti hyvin. Uusien opettajien tavoittaminen ja kontaktien luonti nähtiin kuitenkin haastavana.

Ja kyllä yks isoimpia haasteita on se meidän kulttuurikeskuksen ja koulujen yhteistyö. Me eletään kuitenkin niin eri todellisuuksissa. Miten sinne saa sen kontaktin? Mikä on paras tapa olla yhteydessä? Miten siitä sais luontevaa siitä yhteistyöstä. Asenteellisuus. (Haastattelu, la Pellinen 12.3.2014)

Kulttuurituottajan on tunnettava koulumaailmaa, mutta myös opettajilta toivottiin taidekentän tuntemusta (Haastattelu, 12.3.2014)

Meillä on ollut puhetta opetustiimissä siitä, että järjestettäis tällasia koulutuspäiviä, joissa päiväkotihenkilökunta tai opettajat opettais siitä omasta maailmastaan ja näistä lapsista meidän taideopettajille ja meidän taideopettajat taas opettais joltain taidemetodeja ja sen tyyppistä työskentelyä vois ajotella. (Haastattelu, Katriina Metsälampi 12.3.2014)

Vaikka opettajien ja kasvattajien tavoittaminen on tärkeää, sisältö ei kuitenkaan saa olla kiinnostavaa vain heille. Lasten ja nuortenkin halutaan innostuvan siitä. Liisa Paatsalo sanoi, että paras palaute mitä voi saada on se, kun oppilas tulee uudemman kerran katsomaan koulun kanssa nähtyä näyttelyä (Haastattelu, 20.3.2014). Myös opettajat ymmärtävät juuri lasten ja nuorten kiinnostuksen kohteiden käsittelyn tärkeyden. Keväällä 2014 käynnissä ollut naiseutta ja miehyyttä käsitellyt kulttuurikurssi sai opettajilta hyvää palautetta, koska se oli yläasteikäisille niin ajankohtainen aihe (Haastattelu, 13.3.2014)

6.1.3 Tuottaa palveluita lapsille ja nuorille

Kahden kohderyhmän tavoittelun lisäksi lasten ja nuorten kulttuurin erityispiirteinä haastatellut tuottajat pitivät lasten ja nuorten kanssa toimimisesta syntyvää vastuuta. Vastuuta kannetaan siitä, ettei lapsille tai nuorille satu mitään. Esimerkiksi elokuvien suosituskärajat tulee huomioida.

Kun ollaan tekemisissä lasten kanssa niin selkäytimessä pitäisi olla se taju että mikä on sopivaa lapsille ja mikä sopimatonta ja mitkä on ihan lainsäädännössä ja lastensuojelussa sellaisia asioita, vaikkapa ikäraajat. (Haastattelu, Liisa Paatsalo 20.3.2014)

Mulla on ainakin se vastuukysymys aika keskeinen mitä ite aika paljon miettii. Se että kun kyse on lapsista niin joutuu ottamaan tosi monia asioita huomioon vähän erilailla kun aikuisten suhteen. Että ne kaikki turvallisuusasiat ensinnäkin. Onks jotain riskialueita, et minne lapset vois sit päästä vaikka kömpimään mitä aikuiset ei tekis. Tai sit just esimerkiks nuorten tapahtumissa puhallukset. Kun ne on päihitteettömiä tapahtumia kaikki. Se otetaan huomioon ja saadaan varmennettua, ettei tuu mitään häiriöitä nuorten iltatapahtumissa ja lasten jutuissa myöskin. (Haastattelu, Jaana Kokkonen 13.3.2014)

Haastateltavat pohtivat myös sitä, mitä lapset ja nuoret saattavat aiheuttaa muille. Lasten ja nuorten kanssa kaupungilla liikkuminen ja teatterissa käyminen ei aina ole mutkatonta. Jaana Kokkonen mainitsi haastattelussa nuorten teatterikäyttäjytymisen. Kaikki nuoret eivät ole tottuneita teatterissa kävijöitä, vaan saattavat Kokkonen mukaan tuoda elokuvateattereista tutut karkkipussit ja limut myös teatterisaliin. Tämä saattaa aiheuttaa närää muissa katsojissa tai esityksen tekijöissä. (Haastattelu, 13.3.2014.)

Kulttuurikursseilla ollaan paljon liikenteessä eri taidetoimijoiden tiloissa; teattereissa, museoissa, erilaisissa muissa kulttuuri kulttuurituloissa ja instituutioissa. Kun on nuorten ryhmien kanssa liikenteessä niin siinä on aina se haaste tai useampi haaste, miten sen ryhmän saa pysymään kasassa ja jotenkin silleen mukana siinä opastuksessa tai esityksessä mikä on kyseessä millonkin. (Haastattelu, Jaana Kokkonen 13.3.2014)

Lapset taas saattavat vahingossa tai tahallaan rikkoa jotakin. Laura Palosaari kertoi haastattelussa esimerkin Kajahtaneet kudemat –näyttelystä, jonka pullakoritaideteos on nyt murusina koska lapset koputtelivat ja koskettelivat sitä. (Haastattelu, 12.3.2014.)

Annantalolla oli Grimm aiheinen näyttely. Siellä oli Hannun ja Kertun talo, johon oli liimattu kuumaliimalla näkkileipää seinäksi. Vahtimestarit joutui koko ajan liisäämään sitä näkkileipää koska meidän yleisömmme söi sitä taloa. (Haastattelu, Tiina Susiluoto 12.3.2014)

Haastatteleman kulttuurituottajat näkivät lapsien ja nuorten kanssa toimimisen kuitenkin mielekkäänä. Monelle lasten ja nuorten kohtaaminen oli työssä kaikkein motivoivinta (Haastattelu, 12.3.2014).

6.1.4 Työskentelee opetustyön ja kulttuurityön rajapinnalla

Kaikkien haastateltujen tuottajien voidaan katsoa työskentelevän opetustyön ja kulttuurityön rajapinnalla. Haastateltavat kokivat oman roolinsa osana opetustyötä ja kasva-

tustyötä hyvin erilaisina. Osa ei kokenut olevansa osa taidekasvatusketjua, kun taas osa koki tekevänsä kasvatustyötä esimerkiksi sisällöllisillä valinnoilla. Laura Palosaari koki tuottajan olevan jonkinlainen näkymätön kasvattaja, sillä tuottaja valitsee ne, jotka pääsevät esille (Haastattelu, 12.3.2014).

Jos taidekasvatus on taiteeseen kasvattamista tai taiteella kasvattamista niin kyllä tuottaja on siinä ketjussa mukana. Ainakin se mitä itse olen tehnyt. Olen voinut vaikuttaa siihen mitä opetetaan. Tosin mä aina joskus käytän sellasta, että vähän olen vain tuottaja. Meillä on usein tiimissä henkilöitä, joilla on sisällöllistä osaamista, mutta ei ne vastuualueet mene veitsellä leikaten. (Haastattelu, Liisa Paatsalo 20.3.2014)

Lasten ja nuorten kohtaaminen koettiin tärkeäksi ja palkitsevaksi. Monille lasten ja nuorten kohtaaminen olin työn motivoivimpia puolia.

Mä oon kokenu sen hirveen hienona, että esimerkiksi kulttuurikurssilla ne nuoret tapaa ja niille voi vähän puhua ja kertoa siitä kuka on. Heille voi vastata heidän kysymyksiin. Se on ehdottomasti yks motivoivimmista asioista tässä työssä. (Haastattelu, Tiina Susiluoto 12.3.2014)

Ja jotenkin kun nuori tutustuu myös tuottajaan niin sillä on iso merkitys. Et mitä enemmän pystyy olemaan läsnä ja saamaan sitä kontaktii nuorten suuntaan niin sitä parempi. Siihen yritetään panostaa. (Haastattelu, Jaana Kokkonen 13.3.2014)

Minä - unelmista arkeen ja takaisin (-hanke). Se ehkä yhdistää ne omat kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet elikkä nuorten kanssa tehtävää sosiokulttuurista tuottajan työtä (Haastattelu, Ila Pellinen 12.3.2014)

Kaikkien ei kuitenkaan tarvitse olla pedagogeja. Kuten Tiina Susiluoto sanoi haastattelussa (Haastattelu, 12.3.2014), tuottajalle olennaisempaa kuin oma kyky innostaa lapsia ja nuoria on löytää ne ihmiset, jotka osaavat kohdata lapset ja nuoret olematta latteita tai mielisteleviä. Myös Liisa Paatsalo ja Ila Pellinen korostivat haastatteluissa (Haastattelu 20.3.2014 ja 12.3.2014) tuottajan ammattitaitoa koota sellainen tiimi, josta löytyy ammattitaitoa eri aloilta.

Aina pitää tehdä niin, että siinä työryhmässä on mukana ihmisiä, jotka oikeasti osaavat sen pedagogiikan ja lasten kehitysvaiheiden merkitykset. Mä en koskaan ajattelekaan, että mä olisin niiden alojen asiantuntija ja onneksi mun ei tarvii-kaan olla. (Haastattelu, Liisa Paatsalo 20.3.2014)

Kyllä mä musta olen kasvattajana ja toisaalta tuottajan ammattitaitoa on myös se, että hankkii ne laadukkaat kasvattajat, laadukkaat tekijät. (Haastattelu, Ila Pellinen 12.3.2014)

Katariina Metsälampi halusi kyseenalaistaa koko kasvatuksen käsityksen (Haastattelu, 12.3.2014) ja puhui tässä yhteydessä mieluummin taiteen äärelle saattamisesta. Hänen mielestään lasten ja nuorten kulttuurin tuottaja on se joka tekee mahdolliseksi sen, että lapsi tai nuori pääsee kokemaan kulttuuria, mutta kun kohderyhmä on tuotu taiteen äärelle, on kohtaaminen lapsen tai nuoren ja taiteen välinen asia.

Pikemmin ollaan kuitenkin saattajina eikä kasvattajina. Mun mielestä taiteen ja ihmisen suhde ei ole sellainen kasvatussuhde. (Haastattelu, Katariina Metsälampi 12.3.2014)

6.1.5 Toimii osana taidekenttää

Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat henkilökohtaisen kiinnostuksen taidetta ja kulttuuria kohtaan erittäin tärkeänä ominaisuutena työssään. Työtä taidealalla pidettiin elämänasenteena. Kaikki haastateltavat pitivät työtään pääasiallisesti mielekkäänä. (Haastattelu, 12.3.2014)

Sellainen uteliaisuus kaikkea uutta kohtaan on tosi tärkeää. Kuitenkin tässä myös mietitään, suunnitellaan ja kehitetään koko ajan uutta. Että se että on kiinnostunut yleisemmin siitä mitä tapahtuu ja mihin ollaan menossa laajemminkin yhteiskunnassa sekä koulumaailmassa ja kulttuurikentällä ja sitten tavallaan ihan bisnespuolella ja yliopistomaailmassa. (Haastattelu, Jaana Kokkonen 13.3.2014)

Tiina Susiluoto piti tärkeänä sitä, että myös työyhteisön sisällä keskustellaan taiteesta. Muut haastateltavat nyökyttelivät ajatukselle. (Haastattelu, 12.3.2014)

Mun mielestä meidän pitäisi keskustella yhdessä enemmän taiteesta. Kysyä toisiltamme myös siitä ja sanoa mielipiteitämme taiteesta. Musta se olisi tässä yhteisössä huomattava voimavara, jos sellaista keskustelua käytäisiin enemmän. Jonkin verran sitä tapahtuu, mutta liian vähän mun mielestä. (Haastattelu, Tiina Susiluoto 12.3.2014)

Annantalolla halutaan tehdä taiteellisesti korkeatasoista ohjelmaa. Lähes kaikki haastateltavat korostivat Annantaloon olevan lasten ja nuorten taidekeskus. Toisinaan taiteesta saatava elämys saattaa syntyä yllättävän helpolla. Laura Palosaari kertoi esimerkin trikootyöpajaan saapuneesta kouluryhmästä. Ryhmän opettaja oli sanonut, elämyksen syntyvän jo ryhmän matkustaessa junalla keskustaan. (Haastattelu, 12.3.2014.)

Musta siinä toimii se juttu, että jos tänne tulee työpajaan tai joku nuori joka asuu jossain lähiössä niin se, että ne tulee tänne keskustaan. Siihen tulee sellasta

elämyksellisyyttä ihan siinä, että lähdetään pois sieltä omasta koulusta tai omasta päiväkodista ja tullaan tänne. (Haastattelu, Laura Palosaari 12.3.2014)

Tiina Susiluoto piti merkittävänä haasteena sitä, ettei lapsille ja nuorille tehtävää taiteellista työtä pidetä yhtä suuressa arvossa kuin aikuisille tehtävää taidetta. (Haastattelu, 12.3.2014.) Asenteellisuus taiteilijapiireissä saattaa pahimmillaan johtaa laadun heikkenemiseen.

On myös sellaisia asenneilmapiiiriin liittyviä asioita, joissa lastenkulttuuri tai nuorille tehtävä työ, sitä ei arvosteta yhtä korkealle kuin aikuisille tehty taiteellinen työ. On myös sitä, että koetaan nää tämmöset työpajat ja yleisön kohtaaminen vähän vähemmän arvokkaaksi kuin jonkun esityksen tekeminen. Mutta kaikki taiteilijat ei suinkaan ajattele näin. Mikä on hyvä asia. (Haastattelu, Tiina Susiluoto 12.3.2014)

Annantalon tuottajat tekevät töitä julkisella sektorilla. Haastateltavat tekivät kuitenkin paljon yhteistyötä kolmannen ja yksityisen sektorin kanssa ja näkivät verkostoitumisen näille kentille erittäin tärkeänä. Taidekentän tuntemusta sekä verkostoja oman kentän sisällä pidettiin myös tärkeinä. Liisa Paatsalo totesi haastattelussa (Haastattelu, 20.3.2014), että työskentely Annantalon ulkopuolella toi hänelle nykyisen työn kannalta merkittävän kontaktiverkoston. Myös muut kokivat oman osaamisen ulkopuolelta tulevan avun ja verkostot merkittävänä voimavarana.

On tärkeää että on sitä verkostoa. Mä oon ottanu sellasen asenteen, että jos mä pystyn jotain auttamaan niin mä todella autan ja jaan sitä tietoa ja se on kantanut hedelmää. Mä myös saan paljon apuja ja se on hyvä koska se oma osaaminen on kuitenkin tosi rajallinen kun me tehdään esimerkiksi laajoja kokonaisuuksia (Haastattelu, Ja Pellinen 12.3.2014)

”Yksin ei vaan saisi aikaan kaikkea sitä mitä Annantalolla tehdään. Siis erikseen yksin. Kyllä se yhteistyö on tässä kaiken lähtökohta” – Tiina Susiluoto

6.1.6 Osaaminen on kombinaatio taidekentän ja koulumaailman tuntemusta sekä tuotannollista työtä

Annantalon johtaja Kaisa Kettunen arvioi Annantalon tuottajien osaamisen olevan kombinaatio taidekentän, koulumaailman ja tuotannollisen työn tuntemusta. Hänen mukaansa Annantalon etu on se, ettei yksittäisen tuottajan tarvitse olla vahvimillaan kaikissa kolmessa. Kettunen kuvasi Annantalon tuottajan osaamista kolmiapilaksi, jonka yksi lehdykkä on oppiminen, yksi on taide ja yksi tuottajuus. Yksi lehdykkä voi olla huomattavasti muita suurempi, mutta tuottajalla on oltava ymmärrystä kaikista kolmesta osa-alueesta. Kettunen korosti verkostojen merkitystä ymmärryksen syntymisessä. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014).

Musta se korostuu koko ajan tuottajan työssä, että täytyy se kohderyhmä tuntea. Jos se on koulut niin kuin se on koulut niin ne on erittäin tärkeä yhteistyökumppani niin silloin täytyy tuntea sitä koulumaailmaa. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014)

On helpotus, että me ollaan näinkin iso laitos, että meillä voi olla monta ihmistä. Se on eri asia jonkun pienen kunnan kulttuuritoimessa, jossa se on yks tai kaks ihmistä, joiden täytyy hoitaa kaikki nämä kentät. Silloin täytyy olla tosi monipuolinen. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014)

Kontakteja ja verkostoja tulee olla niin taidekentällä kuin koulumaailmassakin. Kettunen korosti opetussuunnitelman syvällistä tuntemista koulujen kanssa työskennellessä, mutta piti myös kontakteja taidemaailmaan erittäin tärkeinä Annantalon toiminnan kannalta. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo haluaa olla uskottava yhteistyökumppani taidekentän muille toimijoille. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014.)

Annantalossa aina vahvasti ollut taide painote. Ei puhuta kulttuurikeskuksesta vaan Annantalon taidekeskuksesta. Se on ihan hyvä rajaus. Musta se on arvo siinä, että me halutaan olla taidekentässä kiinni. Niin että on uskottava yhteistyökumppani myös muille taidelaitoksille ja toimijoille. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014)

Mä luulen, että tänne ei tulais niin paljoa, jollei täällä olis jotain uutta ja virkistävää ja jotain mikä liittyy siihen taide-elämykseen ja kokemukseen. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014.)

6.1.7 Annantalon taidekasvatuksen tulevaisuus on räätälöidyissä kokonaisuuksissa

Taiteen ja kulttuurin ongelma on aina ollut se syytös elitistisyydestä. Se koetaan sellasena, johon kaikilla ei ole pääsyä, mahdollisuutta tai oikeutta. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014.)

Annantalon taidekasvatus ei vielä tavoita kaikkia lapsia Helsingissä. Kettusen mukaan se on kovin vaihtelevaa, miten taidetta ja kulttuuria oppimisympäristönä käytetään eri aineissa ja eri kouluissa. Koulu on silti Kettusen mukaan paras tapa saada kaikki lapset ja nuoret taidekasvatuksen piiriin. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014.)

Annantalon taidekasvatuksen tulevaisuuden Kaisa Kettunen arvioi olevan yksittäisten koulujen tai opettajien tarpeisiin räätälöidyissä kokonaisuuksissa. Opettajat ovat kiinnostuneita Annantalon palveluista silloin kun ne tukevat hänen omaa työtään. Opetussuunnitelman uudistuksen jälkeen olisi Kettusesta hyvä kuulla, miten opettajat näkevät

esimerkiksi uudet oppimisympäristöt ja ilmiöpohjaisen oppimisen. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014).

Kettusesta tuotantomallin tulisi muuttua vuorovaikutteisempaan suuntaan siten, ettei Annantalolla vain luettaisi uutta opetussuunnitelmaa, tehtäisi siitä omia johtopäätöksiä ja tarjottaisi niiden pohjalta suunniteltuja palveluita, vaan kouluja kuultaisiin jo sisällön-suunnitteluvaiheessa. Kettusen mukaan Annantalon palvelut vastaavat jo nyt ainakin osittain monien koulujen tarpeisiin, mutta joustavampi ja koululähtöisempi malli olisi silti tärkeä pystyä luomaan. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014).

Mä luulen, että joustavampi ja enemmän koululähtöinen työskentelytapa pitäis luoda. Sellanen räätälöity, opettajakohtainen. (Haastattelu, Kaisa Kettunen 20.3.2014)

6.2 Kulttuurituottajan tulevaisuus Annantalon kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa

Aivoriiheen osallistuneet opiskelijat näkivät tuotantoprosessin avaamisen ja yhteistuotantoihin siirtymisen hyvänä asiana. Sen hyötynä osallistujat näkivät muun muassa sitouttamisen sekä lasten ja nuorten mielikuvituksellisuuden. Anni Sarasti ja Henna Hietala korostivat, että lapsilta saadut ideat olisivat todennäköisesti sellaisia, joita aikuiset eivät tulisi edes ajatelleeksi.

Tulee mieleen lasten ja nuorten mielikuvitus ja miten kaikkia upeita ideoita sieltä saattaa tulla mitä vanhempi, perinteinen tuottaja ei ehkä tuu miettineeks. (Aivoriihi, Henna Hietala 28.4.2014.)

Myös Jouni Virtanen uskoi yleisön mukanaan tuomista näkökulmista syntyvän aikaisemmasta poikkeavia hankkeita. Ulla Niemi-Pynttärei toi esille, että fasilitoiva malli mahdollistaisi palvelun kohdentamisen paremmin tietylle ryhmälle. Fasilitoiva tuottaja suunnittelisi sisällön yhdessä esimerkiksi koululaisryhmän kanssa. Niemi-Pynttärei arveli kouluissa olevan erityyppisiä oppilaita ja oppijoita, jotka voisivat hyötyä kohdennetummas-ta palvelusta (Aivoriihi, 28.4.2014.)

Aivoriiheen osallistuneiden tuli pohtia miten fasilitoivaan tuottajamalliin siirtyminen vaikuttaisi tuottajan rooliin kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Kolme kuudesta haastateltavasta oli sitä mieltä, että pedagogisen osaamisen tarve lisääntyisi, jos koko tuotanto avattaisiin lapsille ja nuorille. Virtanen epäili, ettei Kulttuurituotannon koulutusohjelma tarjoaisi vaadittavia taitoja toimia fasilitoivana tuottajana lasten

ja nuorten projekteissa, vaan tarvittava ammattitaito löytyisi kasvatuksen puolelta. Sarasti näki tuottajan olevan fasilitoivassa mallissa jotakin tuottajan, taiteilijan ja opettajan tai ohjaajan välimaastosta.

Mä näkisin, että tuottajasta tulisi jotakin tuottajan, taiteilijan ja opettajan tai ohjaajan välimaastossa olevaa. Että olis niin kun sekä mukana auttamassa muita luomaan sisältöä, pääsemässä alkuun sisällön luomisessa että tuotannon luomisessa sisällön ympärille. Siinä joutuis varmasti ottamaan aika monenlaisia rooleja. (Aivorihi, Anni Sarasti 28.4.2014)

Taneli Kainulainen ja Niemi-Pynttari arvioivat työmäärän kasvavan ainakin malliin siirtäessä. Kainulainen arvioi tuotantoprosessien keston pitenevän. Anni Widing ja Kainulainen pitivät fasilitoivalle tuottajalle tärkeänä kykyä tehdä fasilitoidulle projektille aikataulu. Tuottajalla pitäisi Kainulaisen mukaan olla päässään jonkinlainen polku siitä, miten asiat saattavat kehittyä projektin aikana ja mitä sitten tehdään. (Aivorihi, 28.4.2014.)

Aikataulut rajaa sen. Jos on ihan järjetön leikkikenttä missä puuhastella niin se aikataulu on olemassa ja se lopputulos on siellä jossain mihin pyritään. On se lopputulos mitä vaan niin pitäis päästä siitä leikkikenttävaiheesta eteenpäin. (Aivorihi, Anni Widing 28.4.2014)

Kysyttäessä mitä uutta malliin siirtymisestä syntyisi, mainitsivat aivoriheen osallistuneet entistä voimakkaammat kokemuksellisuuden ja yhteisöllisyyden tunteet. Kainulainen kertoi entisen lukionsa projektista, jossa oppilaat pääsivät itse suunnittelemaan ja toteuttamaan esityksen. Kainulainen piti kokemusta upeana ja muistelee projektia edelleen yhtenä lukion parhaista hetkistä.

Jos kysytään mitä uutta syntyy niin kyllä siinä varmasti syntyy sellasia ihan hauskoja hienoja lähestymistapoja näille nuorille ja lapsille taiteen tuotantoon ja ehkä sitä ymmärrystä miten asioita tehdään taidekentällä. (Aivorihi, Taneli Kainulainen 28.4.2014)

Widing koki fasilitoidut projektit mahdollisuutena nuorille oppia kulttuurialasta ja löytää oma kiinnostuksen kohde. Projektin tavoitteet ja lopputulokset puhuttivat aivoriihen osallistuneita. Sarasti totesi valmiin esityksen tai tapahtuman aikaan saamisen olevan loppujen lopuksi yllättävän epäolennainen asia yhteisöllisessä tuotannossa. Tärkeämpää on matka. Myös Virtanen piti yhdessä ideoimista lopputulosta tärkeämpänä.

Vai onko siinä tarkoitus olla mitään lopputulosta. Riittääkö se, että ideoidaan yhdessä? Saadaan kosketuspintaa siihen mitä se vois olla. Mä uskon, että sellanen

sitoutuminen voi olla nuorelle hankalaa. Fiilistellään vähän ja haetaan kosketuspintaa. (Aivorihi, Jouni Virtanen 28.4.2014.)

Niin se matka ja yhteisön syntyminen on tärkein siinä vaiheessa. Se valmis esitys on siisti juttu, mutta loppujen lopuksi aika yllättävän epäolennainen juttu tän tapaisissa prosesseissa. (Aivorihi, Anni Sarasti 28.4.2014)

Yhteisölliseen tuotantomalliin siirtymisestä syntyisi aivoriheen osallistuneiden mielestä myös uusia haasteita. Niemi-Pynttäri ja Kainulainen toivat esille yhdessä tuotetun projektin kuormittavuuden lapsille ja nuorille. Kainulainen ratkaisisi kuormittavuuden pilkkomalla projektin tarpeeksi pieniksi paloiksi, niin, että se näyttäytyisi lapselle tai nuorelle edelleen hauskana harrastuksena, jota tehdään kaikki yhdessä (Aivorihi, 28.4.2014.)

Jotenkin jos se tuotantokakku toteutetaan tolleen fasilitoivasti niin se pitää jakaa tarpeeks pieniksi paloiksi, jotta se on niille lapsille mahdollisuus käsitellä harrastuksena. Kivana asiana. Että ne ymmärtää, että me tehdään tätä yhdessä. Sitä pitää myös aika paljon kelata sitä muotoilua. (Aivorihi, Taneli Kainulainen 28.4.2014)

Arvioituaan tuottaja fasilitoijana –mallin soveltuvuutta Annantalon kouluille suunnattuihin kulttuuripalveluihin ja kasvatushankkeisiin, aivoriheen osallistuneet ideoivat itsenäisesti viiden minuutin ajan kasvatushankkeita, jotka voitaisiin tuottaa fasilitoivalla tuottajamallilla. Tuottaja2020 – hankkeen kymmenen impulssia tulevasta tuli myös ottaa ideoinnissa huomioon. Aivoriheen osallistuneet kuusi kulttuurituottajaopiskelijaa tuottivat viiden minuutin aikana 20 taide-hanketta. Alla olevasta taulukosta on nähtävissä mihin tulevaisuuden impulsseista osallistujat tarttuivat.

• Tarjoa elämys kaikille aisteille	2/20
• Chillaa, leppoista ja hidasta	1/20
• Tarjoa uusia, yllätyksellisiä yhteisöjä	1/20
• Sekoittele reaali- ja virtuaalitodellisuutta elämyskentäksi	2/20
• Käytä teknologiaa mahdollistajana ja inspiroijana	4/20
• Glokalisaatio ja monikulttuurisuus värittävät kaikkea	3/20
• Nomadina rakennettu portfolioura jatkossakin kulttuurialan arkea	0/20
• Arvoketjuista siirrytään yhteistuotantoihin	20/20
• Vaikeasti tavoitettavat kuluttajat ovat yhä pienempien segmenttien mosaiikki	0/20
• Kaupunkitilat vallataan uudeksi leikkikentäksi	6/20

Kuvio 5. Kymmenen impulssia tulevasta – osallistujat tarttuivat mieluiten yhteistuotantoa, kaupunkitilaa ja teknologiaa koskeviin impulsseihin (Halonen 2011, 7)

Koska kaikki aivoriihessä syntyneet ideat olivat ohjeistuksen mukaisia, eli ne oli tuotettavissa fasilitoivalla tuottajamallilla, oli kaikille ideoille yhteistä arvoketjuista yhteistuotantoihin siirtyminen. Hyvä esimerkki yhteistuotannosta oli Kainulaisen idea lapsien tuottamasta musiikkivideosta. Kainulaisen hankkeessa lapset pääsivät ensin ideoihin ja sitten toteuttamaan musiikkivideon jollekin tunnetulle artistille. Myös Sarastin idea isosta valkoisesta lipusta, pahlilaatikosta tai merirosvolaivasta, jolla lapset saivat tehdä ihan mitä itse haluavat, oli hyvä esimerkki yhdessä tuotetusta projektista. Widing ideoi nuorten ja lasten yhdessä tuottaman teatteriesityksen, jossa osallistujat pääsivät vaikuttamaan kaikkeen taiteellisesta suunnittelusta maskeeraukseen. Yksi Niemi-Pynttärin ideoista oli lasten bändi, jossa sekä soittimet, että biisit tehtäisiin itse (Aivoriihi, 28.4.2014).

Yhteistuotantojen jälkeen käytetyin tulevaisuuden impulssi oli kaupunkitilojen haltuunotto. Kolme aivoriiheen osallistujaa rakensi lapsille ja nuorille tapahtuman Ravintolapäivän ympärille ja Niemi-Pynttärei suunnitteli flash mobin. Hietalan ideoimassa hankkeessa virasto tai kaupunkitila muutettaisiin yhden viikonlopun ajaksi lasten leikkikentäksi.

Myös Widing ideoi kaupunkitilaan syntyvän ympäristöaideteoksen, jossa lapset pääsivät ideoimaan ja toteuttamaan mitä mieleen juolahtaa Virtanen suunnitteli kaupunkierroksen, joka olisi lasten ideoima ja toteuttama. Lapset saivat kertoa lempipaikoistaan kaupungissa ja niistä koottaisiin kierros. (Aivorihi, 28.4.2014.)

Just tällanen aivoriihen tapanen missä he (lapset) vois kertoa mistä he tykkää kaupungilla. Ja sen jälkeen tehdään kouluille tai päiväkodeille kaupunkierros, jossa on juuri ne asiat. Se vois olla aika lailla kokonaan fasilitoitu. He sanoo mitä he halua ja millä aikataululla, kuinka kauan ollaan missäkin. (Aivorihi, Jouni Virtanen 28.4.2014.)

Teknologia mahdollistajana ja inspiroijana sekä reaali- ja virtuaalitodellisuuksien yhdistäminen olivat myös käytettyjä impulsseja aivoriheen osallistujien ideoissa. Kainulainen ajatteli, että lapset voisivat ryhmässä suunnitella mobiiliapplikaation, jonka pohjana toimisi koulujen käyttämä hallinto-ohjelma Wilma. Wilman kautta oppilaat näkevät luku-järjestykset ja saavat opettajilta palautetta. Mobiiliapplikaation muut ominaisuudet lapset saivat suunnitella itse. Myös Hietala suunnitteli lasten tekemää applikaatiota ja Virtasella oli ajatuksena, että lapset suunnittelisivat tietokonepelin, jossa tutustuttaisiin eri kulttuureihin ja kulttuurilajeihin (Aivorihi, 28.4.2014.)

Virtasen eri kulttuureihin tutustuttava peli-idea vastasi myös globalisaatio ja monikulttuurisuus impulssiin. Muita tähän impulssiin vastanneita olivat Niemi-Pynttärei idealla tarinamatkasta, jossa käytettäisiin eri kulttuurien satuja. Satujen pohjalta osallistujat saivat ideoida esityksen tai jonkin muun lopputulema. Niemi-Pynttärei kehitti myös ideaa, jossa maahanmuuttajat saivat suunnitella työpajan, jossa esittelisivät omaa kulttuuriaan kantasuomalaisille. Tämä hankeidea vastasi myös impulssiin yllätyksellisistä yhteisöistä (Aivorihi, 28.4.2014.)

Kaikille aisteille elämyksen tarjosi Sarastin idea tasohyppelypelistä. Sarasti toisi mobiili- ja tietokonepeleistä tutun tasohyppelypelin reaalielämään. Lapset saivat suunnitella reitin, jota pitkin edetään ja rakentaa pelin halliin tai muuhun suureen tilaan.

Niin, että hyppää tähän ja sitten pomppaat tällasen jutun päälle ja nyt se kellahdaa ympäri ja sitten hyppäät tuolta taas ja meet tänne luolaan sisälle. Lapset saivat tehdä tällasen pelin ja sit se olis jossain HopLopissa oikeesti. Totta kai ne joutuisi te varmaan rakentamaankin sen, koska tää on fasilitoivaa tuottamista. (Aivorihi, Anni Sarasti 28.4.2014.)

Niemi-Pynttärei tarttui kaikkien aistien elämykseen kosketuksen kautta. Niemi-Pynttärei suunnitteli työpajaa, jossa lapset opettelisivat rauhaa ja hellää kosketusta. Niemi-

Pynttärin idea vastasi myös impulssiin elämän hidastumisesta ja leppoistamisesta (Aivorihi, 28.4.2014).

Opetellaan hellää kosketusta ja rauhaa. Esimerkiksi leikin, hieronnan ja tanssin ja savihoitamisen avulla. Musta tuntuu, että lapset ja nuoret aina vaan etäännyvät siitä koskettamisesta tämän laitteen, tietokoneen, takia. (Aivorihi, Ulla Niemi-Pynttari 28.4.2014)

7 Pohdinta

Annantalon kulttuurituottajan rooli kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa on yleisorganisaattori, jonka tärkeimpiä työtehtäviä on projektinhallinta ja sisällön suunnittelu. Saamieni tulosten perusteella lapsille ja nuorille tuottaminen ei eroa merkittävästi muilla kentillä tehtävästä tuotannollisesta työstä. Perustuottamisessa ei ole eroa. Lapsilla ja nuorilla on kuitenkin kohderyhmänä erityispiirteitä, jotka tulee ottaa sisällön suunnittelussa huomioon. He ovat kohderyhmä, jonka saavuttaakseen täytyy palvella myös muita kohderyhmiä; opettajia, varhaiskasvattajia ja vanhempia. Koulumaailman tuntemus korostui ensiarvoisen tärkeänä kouluille palveluja tuottavan kulttuurituottajan työssä. Saamiani tietoja Annantalon kulttuurituottajien työnkuvasta mallintaa alla oleva tuottajatähti (Halonen 2007), joka määrittelee tuottajan osaamista viiden eri sakaran kautta.

Kuvio 6. Annantalon tuottajan tuottajatähti mukailen Halosen (2007, 147-149) mallia

Tuottajan roolista kasvattajana haastateltavat eivät päässeet yhteisymmärrykseen. Osa koki olevansa mukana taidekasvatusketjussa, osa ei. Tarkan vastauksen saamiseksi pitäisi määritellä sana kasvatus tiukemmin. Tässä työssä vastaajat saivat päättää itse mitä kasvatus heille tarkoittaa. Haastateltavat tiedostivat sisällöllisten valintojensa vaikutuksen kohderyhmään ja pitivät tekemiään arvovalintoja merkittävinä. Annantalon johtaja Kaisa Kettunen kuvasi Annantalon kulttuurituottajien osaamista kolmiapilaksi, jonka yksi lehdykkä on oppiminen, yksi on taide ja yksi tuottajuus. Yksi lehdykkä voi olla huomattavasti muita suurempi, mutta tuottajalla on oltava ymmärrystä kaikista kolmesta osa-alueesta.

Yksi Tuottaja 2020 –hankkeen esittämistä sfääreistä tuottajan tulevaisuudesta on fasilitoiva tuottaja. Fasilitoivaan tuottajamalliin siirtyminen Annantalon kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa vaikuttaisi tuottajan työtehtäviin sekä tuottajalta vaadittaviin taitoihin. Alla olevasta tuottajatähdestä (Halonen 2007, 147-149) on nähtävissä, miten kulttuurituottajan rooli Annantalolla muuttuisi, jos tulevaisuuden sfääri toteutuisi.

Kuvio 7. Annantalon fasilitoivan tuottajan tuottajatähti mukailien Halosen (2007) mallia

Annantalon kulttuurituottajan merkittävimmät työtehtävät ovat sisällön suunnittelu ja projektinhallinta. Jos Annantalolla siirryttäisiin tulevaisuudessa fasilitoivaan tuottajamal-

liin ja tuotantoprosessi avattaisiin lapsille ja nuorille, keskeisimmäksi työtehtäväksi nousisi sisällön suunnittelun ohjaaminen. Sisällön suunnittelu yhdessä lasten ja nuorten kanssa vaatisi tuottajalta myös pedagogista osaamista. Tuottajalla tulisi olla keinoja innostaa ja sitouttaa lapset ja nuoret projektiin. Tuottaja ei olisi enää näkymättömänä taustalla tekemässä sisällöllisiä valintoja, vaan näkymätön tehtäisiin näkyväksi. Tuottajan rooli kasvattajana kasvaisi.

Projektinhallinta olisi edelleen tuottajan merkittävä työtehtävä, mutta se ei enää noudattelisi tuttuja rakenteita. Fasilitoivan tuottajan tulisi pystyä suunnittelemaan polku, jota pitkin yhdessä suunniteltava sisältö kehittyisi. Hänen tulisi pystyä aikatauluttamaan jotakin sellaista, mitä ei vielä ole.

Kulttuurisisällöt eivät tällä hetkellä määrittele Annantalon tuottajien työtä, mutta talosta löytyy silti eri taiteen lajien asiantuntijoita. Fasilitoiva tuottaja tuottaa sisältöä yhdessä yhteisön kanssa, jolloin yhteisön kiinnostuksen kohteet ja osaaminen vaikuttaa kulttuurisisältöihin, joiden parissa projektit toteutetaan. Fasilitoivassa mallissa yhteisön osaminen voi määritellä projektien luonnetta jopa enemmän kuin tuottajan.

Aivoriiheen osallistuneet näkivät muutoksen nykyisestä tuotantomallista fasilitoivaan malliin raskaana. Muutos tulisi toteuttaa pala palalta. Silti ainakin aluksi se lisäisi tuottajien työmäärää. Fasilitoivan tuottajamallin etuna nähtiin kuitenkin mahdollisuus luoda räätälöidympiä kokonaisuuksia. Lapsilta ja nuorilta uskottiin saatavan ideoita, joita aikuiset eivät tulisi ajatelleeksi. Yhdessä tuotettu projekti myös sitouttaa enemmän kuin projekti, jossa lapsi tai nuori on vain osallistuja. Se tarjoaa mahdollisuuden mieleenpainuvampaan kokemukseen.

Tuottaja2020 – hankkeen kymmenen impulssia tulevasta näkyivät aivoriiheen osallistuneiden opiskelijoiden taide-hankeideoissa luontevasti. Kahdestakymmenestä aivoriihessä syntyneestä ideasta kuusi sijoittui kaupunkitilaan, joka vallattiin uuteen käyttöön. Neljä hankeidea keskittyi teknologian hyödyntämiseen ja kolme tarttui monikulttuurisuuteen ja globalisaatioon tulevaisuuden impulsseina. Yksittäisiä ideoita syntyi myös virtuaali- ja reaalityodellisuuksia yhdistelevien projektien, elämyksellisyyden, uusien yhteisöjen sekä hidastamisen ympärille. Vuonna 2011 julkaistut impulssit ovat jo Tuottaja 2020 –hankkeen aikaan olleet näkyvissä. Tänä päivänä ne ovat osa arkeamme ja uutuusarvoa niillä on vähän.

Tavoitteenani tässä opinnäytetyössä oli tutkia kulttuurituottajan roolia kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa. Onnistuin mielestäni hyvin kartoittamaan Annantalon kulttuurituottajien roolia sekä koulu yhteistyön erityispiirteitä. Minua kiinnosti kuitenkin myös roolin mahdollinen muuttuminen tulevaisuudessa. Fasilitoivan tuottajamallin soveltaminen taidekasvatuskentälle oli innostavaa. Fasilitoiva tuottajamalli voisi hyvin olla kulttuurituottajan tulevaisuuden rooli kouluille tarjottavissa kulttuuripalveluissa ja -hankkeissa.

Annantalon johtaja Kaisa Kettunen arvioi kouluille tarjottavien kulttuuripalveluiden ja -hankkeiden tulevaisuuden olevan entistä räätälöidympissä kokonaisuuksissa. Kokonaisuudet tulee räätälöidä koulun tarpeisiin siten, että ne innostavat lapsia ja nuoria osallistumaan ja sitoutumaan. Juuri nämä asiat aivoriihessä nähtiin fasilitoivan tuottamallin etuina. Kun tuotantoprosessi avataan, pääsevät osallistujat luomaan omia tarpeitaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaavan kokonaisuuden. Lasten ja nuorten osallistaminen tuotantoon nähtiin myös sitouttavana tekijänä.

Annantalon kulttuurituottajat pitivät yhtenä työnsä motivoivimmista puolista lasten ja nuorten kohtaamista. Sain silti haastatteluissa ristiriitaista informaatiota siitä onko tuottaja Annantalolla kasvattaja vai ei. Kohtaaminen ei tietenkään ole sama asia kuin kasvattaminen, mutta uskon, että Annantalon tuottajat saattaisivat olla kiinnostuneita avaamaan tuotantoprosessin yleisölle ja tapaamaan lapsia ja nuoria enemmän.

Aivoriihen aikana syntyneistä ideoista osa olisi mielestäni erittäin toteuttamiskelpoisia hankkeita Annantalolla. Sellaisenaan niitä ei kuitenkaan kannata toteuttaa, sillä tuotantoprosessin avaamisessa yksi antoisimmista puolista on juuri suunnitteluvaihe. Ideat näyttävät kuitenkin miltä fasilitoivan tuottajan tuottamat hankkeet voisivat näyttää.

Uskon, että opinnäytetyöni hyödyttää niitä lukijoita, jotka ovat kiinnostuneita työskentelemään kouluille suunnattujen kulttuuripalveluiden ja -hankkeiden parissa. Annantalo on yksi Helsingin suurimmista toimijoista taidekasvatuksen kentällä ja siksi sen kulttuurituottajien työhön on mielenkiintoista perehtyä. Uusia taidekasvatushankkeita aloitettaessa on tärkeää tietää, mitä muualla on tehty. Muiden tekemistä projekteista voi saada inspiraatiota tai toteutuskelpoisia vinkkejä. On myös tärkeää ymmärtää, että oikeita tapoja tuottaa kouluille palveluita on useita. Minusta yhteistuotannot on yksi

potentiaalinen vaihtoehto ja tästä opinnäytetyöstä käy ilmi, kuinka fasilitoivalla mallilla voisi toteuttaa koulujen tarpeisiin räätälöityjä kokonaisuuksia.

Oma roolini tuottajana ja ohjaajana sai tukea fasilitoivasta tuotantomallista. Uskon, että minulla olisi yhteistuotantojen vaatimaa osaamista. Uskon, että sitä osaamista löytyy myös Annantalolta. Tuotantojen tekeminen yhdessä lasten kanssa toisi tuottajan työhön kuitenkin paljon uusia ulottuvuuksia. Aivoriihessä epäiltiin, että lasten ja nuorten kanssa tehtäviä yhteistuotannoissa tulisi työskennellä kasvatuksen ammattilainen ei tuottaja. Minusta tuottajaosaamista ei pidä väheksyä. Tuottaja on erilaisten tahojen yhteen saattaja ja hankkeiden alkuunpanija. Fasilitoivan tuottajan työparina voisi kuitenkin toimia kasvattaja sellaisissa tilanteissa, joissa tuotantoprosessi avataan kokonaan lapsille tai nuorille.

Jos tekisin työni uudelleen, lisäisin siihen kolmannen aineistonkeruuvaiheen, jossa esittelisin aivoriihen tulokset haastattelemilleni Annantalon tuottajille. Minusta olisi kiinnostavaa nähdä, miten he lähtisivät työstämään aivoriihen tuloksia eteenpäin. Parhaassa tapauksessa he tekevät sen, vaikka opinnäytetyöprojektini päättyikin tähän. Tulokset ovat olemassa ja ne ovat jokaisen vapaasti käytettävissä.

Lähteet

Bamberg, Jarkko, Jokinen, Pekka & Laine, Markus (2007): Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria. Teoksessa Bamberg, Jarkko, Jokinen, Pekka & Laine, Markus (2007): Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Halonen, Katri (2007): Yleismies jantusista festarispesialisteiksi. Teoksessa Silvanto, Satu (2007): Festivaalien Helsinki – Urbaanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja koki-
jat. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Halonen, Katri (2011): Kulttuurituottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto

Halonen, Katri (2011): Kulttuuri katalysoi. Megatrendien tärähtäminen kulttuurituotannon kentälle. Teoksessa Björkqvist, Leena, Halonen, Katri, Hero, Laura-Maija, Iso-Aho, Juha, Teye, Outi & Uotila, Pekka (2012): Tuottaja 2020. Kurkistuksia kulttuurituottajan tulevaisuuteen. Helsinki: Metropolian Ammattikorkeakoulu. Kulttuuri ja luova ala.

Halonen, Katri & Teye, Outi (2011): Kulttuuri kannattelee. Takulaisten näkemyksiä Kulttuurituotannon tulevaisuudesta. Teoksessa Björkqvist, Leena, Halonen, Katri, Hero, Laura-Maija, Iso-Aho, Juha, Teye, Outi & Uotila, Pekka (2012): Tuottaja 2020. Kurkistuksia kulttuurituottajan tulevaisuuteen. Helsinki: Metropolian Ammattikorkeakoulu. Kulttuuri ja luova ala.

Halonen, Katri (2012): Kulttuurituottajakoulutuksen suuntaviivoja. Tuottaja 2020 – hankkeen loppuraportti. Teoksessa Björkqvist, Leena, Halonen, Katri, Hero, Laura-Maija, Iso-Aho, Juha, Teye, Outi & Uotila, Pekka (2012): Tuottaja 2020. Kurkistuksia kulttuurituottajan tulevaisuuteen. Helsinki: Metropolian Ammattikorkeakoulu. Kulttuuri ja luova ala.

Hel.fi Viraston esittely.

Saatavuus: <http://www.hel.fi/hki/Kulke/fi/Viraston+esittely>. (luettu 17.4.2014)

Hel.fi Taidekasvatus.

Saatavuus: <http://www.hel.fi/hki/Kulke/fi/Taidekasvatus>. (luettu 17.4.2014)

Häyrynen, Maunu (2009): Mukana menossa kulttuurituotanto. Teoksessa Grahn, Maarit & Häyrynen, Maunu (2009): Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kulttuurin käsikirja opettajille. Internet-julkaisu. Saatavuus:

[http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/dea2100048e72c168cc28f138591ded5/Kulttuurin+kasikir-](http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/dea2100048e72c168cc28f138591ded5/Kulttuurin+kasikirja+opettajille.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=dea2100048e72c168cc28f138591ded5)

[ja+opettajille.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=dea2100048e72c168cc28f138591ded5](http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/dea2100048e72c168cc28f138591ded5/Kulttuurin+kasikirja+opettajille.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=dea2100048e72c168cc28f138591ded5)

(luettu 4.5.2014)

Kultus.fi Mikä on Kultus?

Saatavuus: http://www.kultus.fi/suomi/_pohja.php?lang=fi&page=kultus. (luettu 17.4.2014)

Mäenpää, Pasi (2010): Kaupunki kasvattajana. Teoksessa Koskinen, Tuulikki, Mustonen Pekka & Sariola Reetta (2010): Taidekasvatuksen Helsinki. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo (2009): Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro.

OPS16. Opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen tavoitteet 2016

Saatavuus: <http://www.oph.fi/2016/tavoitteet>. (luettu 17.4.2014)

Sariola, Reetta (2010): Helsinki taidekasvatuksen tukijana ja järjestäjänä. Teoksessa Koskinen, Tuulikki, Mustonen Pekka & Sariola Reetta (2010): Taidekasvatuksen Helsinki. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Haastattelut:

Kettunen, Kaisa. 2014. Johtaja. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Haastattelu 20.3.2014.

Kokkonen, Jaana. 2014. Kulttuurituottaja. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Ryhmähaastattelu 13.3.2014

Metsälampi, Katariina. 2014. Kulttuurituottaja. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Ryhmähaastattelu 12.3.2014

Mussari, Eeva. 2014. Kurssisuunnittelija. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Haastattelu Ryhmähaastattelu 13.3.2014

Paatsalo, Liisa. 2014. Kulttuurituottaja. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Haastattelu 20.3.2014

Palosaari, Laura. 2014. Projektituottaja. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Ryhmähaastattelu 12.3.2014

Pellinen, Ja. 2014. Kulttuurituottaja. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Ryhmähaastattelu 12.3.2014

Susiluoto, Tiina. 2014. Kulttuurituottaja. Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo. Ryhmähaastattelu 12.3.2014

Aivoriihi

Hietala, Henna. 2014. Kulttuurituottajaopiskelija. Metropolian Ammattikorkeakoulu. Aivoriihi 28.4.2014

Kainulainen, Taneli. 2014. Kulttuurituottajaopiskelija. Metropolian Ammattikorkeakoulu. Aivoriihi 28.4.2014

Niemi-Pynttari, Ulla. 2014. Kulttuurituottajaopiskelija. Metropolian Ammattikorkeakoulu. Aivoriihi 28.4.2014

Sarasti, Anni. 2014. Kulttuurituottajaopiskelija. Metropolian Ammattikorkeakoulu. Aivoriihi 28.4.2014

Virtanen, Jouni. 2014. Kulttuurituottajaopiskelija. Metropolian Ammattikorkeakoulu. Aivoriihi 28.4.2014

Widing, Anni. 2014. Kulttuurituottajaopiskelija. Metropolian Ammattikorkeakoulu. Aivo-
riihi 28.4.2014

Haastattelurunko

OMA TAUSTA

1. Kerro lyhyesti omasta taustastasi.
 - a. Missä olet opiskellut?
 - b. Missä työskennellyt?
 - c. Kuinka pitkään olet ollut töissä Annantalolla?

TYÖN HAASTEET

2. Mitkä ovat työsi suurimpia haasteita?
3. Miten ratkaiset haasteet?
4. Minkälaisissa tilanteissa haet apua kollegoiltasi? Keitä haet apua?

LASTENKULTTUURIN TUOTTAJA

5. Minkälaisia taitoja tuottaja tarvitsee erityisesti lastenkulttuurin kentällä?
6. Millä tavoin lapset ja nuoret eroavat kohderyhmänä aikuisista?
7. Missä tällaisia taitoja oppii parhaiten?/ Miten niitä voisi opettaa parhaiten?

YHTEISTYÖKUMPPANINA KASVATTAJA

8. Minkälaisia odotuksia kasvattajilla on Annantalon tarjonnasta?
9. Mikä on Annantalon tuottamien kulttuuripalvelujen tavoite?
10. Voiko kulttuurituottaja olla kasvattaja? Mitä taitoja se vaatii?

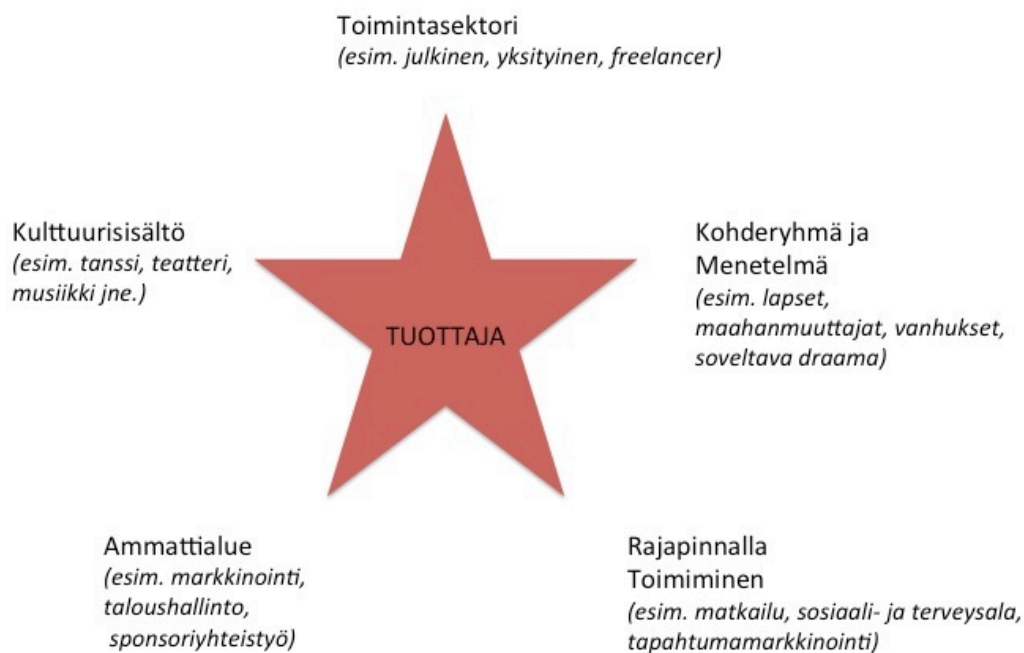
Kaisa Kettuselle esitetyt kysymykset

1. Miten näet, että Annantalon toiminta tulee kehittymään tulevaisuudessa?
2. Miten opetussuunnitelman uudistus vaikuttaa kouluyhteistyöhön?
3. Minkälaista osaamista Annantalon työntekijöillä on?

Aivoriihen runko

Kulttuurituottajan rooli kouluille suunnatuissa kulttuuripalveluissa ja kasvatushankkeissa

– Helsingin Kulttuurikeskuksen
Annantalon tapaus

Annantalon kouluille tarjoamat kulttuuripalvelut ja kasvatushankkeet

- 5x2 –taideopetus
- Kulttuurikurssit
- Taidekasvatushankkeet (esimerkkinä Minä – unelmista arkeen ja takaisin)
- Opettajakoulutus
- Tapahtumakalenteri Kultus.fi
- Näyttelyt
- Esitykset

Kolme sfääriä tuottajan roolista tulevaisuudessa

Taiteen tuottaja

- Taiteilija valmistaa teoksen ja tuottajan tehtävä on teoksen välittäminen yleisölle. Yleisö on teoksen vastaanottaja.

Osallistava tuottaja

- Yleisö kohtaa taiteilijan ja lopputulos syntyy yhteistyönä. Tuottajan tehtävä on saattaa osapuolet yhteen.

Tuottaja fasilitoijana

- Tuottaja avaa luomisprosessin lisäksi koko tuotantoprosessin yleisölle, jolloin yleisö ei ole enää yleisö vaan yhteisö, joka toteuttaa tuotannon yhdessä.

Kolme sfääriä tuottajan roolista tulevaisuudessa

Taiteen tuottaja

- Taiteilija valmistaa teoksen ja tuottajan tehtävä on teoksen välittäminen yleisölle. Yleisö on teoksen vastaanottaja.

Osallistava tuottaja

- Yleisö kohtaa taiteilijan ja lopputulos syntyy yhteistyönä. Tuottajan tehtävä on saattaa osapuolet yhteen.

Tuottaja fasilitoijana

- Tuottaja avaa luomisprosessin lisäksi koko tuotantoprosessin yleisölle, jolloin yleisö ei ole enää yleisö vaan yhteisö, joka toteuttaa tuotannon yhdessä.

• Tarjoa elämys kaikille aisteille
• Chillaa, leppoista ja hidasta
• Tarjoa uusia, yllätyksellisiä yhteisöjä
• Sekoittele reaali- ja virtuaalitodellisuutta elämyskentäksi
• Käytä teknologiaa mahdollistajana ja inspiroijana
• Glokalisatio ja monikulttuurisuus värittävät kaikkea
• Nomadina rakennettu portfolioura jatkossakin kulttuurialan arkea
• Arvoketjuista siirrytään yhteistuotantoihin
• Vaikeasti tavoitettavat kuluttajat ovat yhä pienempien segmenttien mosaiikki
• Kaupunkitilat vallataan uudeksi leikkikentäksi

Tuottaja2020 21

LÄMMITTELYKYSYMYKSIÄ

- Mitä hyötyä fasilitoivasta tuottajasta on kouluille tarjotuissa kasvatushankkeissa ja kulttuuripalveluissa?
- Miten tuottajan työ muuttuisi nykyisestä, jos Annantalo siirtyisi fasilitoivaan tuottajamalliin?
- Mitä uutta syntyisi lasten ja nuorten osallistumisesta tuotantoon?

AIVORIIHI

- Aikaa 10 minuuttia
- TEHTÄVÄ:
 - Tuottaa niin monta taidekasvatushanke –ideaa Annantalolle kuin mahdollista
 - Hankkeet tuottaa fasilitoiva tuottaja
 - Hankkeissa näkyy tulevaisuuden trendeistä ainakin yksi